

FECİR 1. DENEME ÇÖZÜM KARNESİ

1. "Metinle ilgili soruları cevaplar" kazanımı kapsamında metin içi ve metin dışı cevaplar aranır. Metinlerarası kaynaklı bilgiler de sadece BU KAZANIM KAPSAMINDA metin dışı kabul edilir. Bu soruda " Elias'ın Latice kökenli bir isim olduğunu öğrendim." çıkarımı yapılamaz, metin dışı (internet vb.) bir kaynaktan öğrenilebilir.
2. Bu metin, Yağmur'un durmasıyla bahçeye çıkan Küçük Can'ın bir solucan görmesini anlatan öyküleyici bir metin parçasıdır. Bu metni dersinde kullanan bir Türkçe öğretmeninin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programına göre planlayamayacağı etkinliği belirleyelim.

Programdaki okuma becerilerine ilişkin öğrenme çıktılarından hareketle seçenekleri inceleyelim:

A. Aşağıdaki boşlukları uygun şekilde doldurun. Mekan Zaman Şahıs Bu etkinlik, öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yöneliktir. Program, öyküleyici metin inceleme sürecinde öğrencilerin metindeki şahıs/varlık kadrosunu (kahraman), mekânı, zamanı ve olay örgüsünü belirlemelerini öngörür. Sağlanan metin öyküleyici olduğu için, bu etkinliğin planlanması programa uygundur.

B. Aşağıdaki boşlukları uygun şekilde doldurun. Tür Gerçek/Hayal Öznel/Nesnel Bu etkinlik, metindeki unsurları çeşitli özellikler bakımından sınıflandırmayı içerir. Program, metin inceleme çalışması kapsamında metnin unsurlarının (kavram, nesne, varlık, bilgi, olay veya durumlar) tür, gerçek-hayal ürünü olma durumu, öznellik-nesnellik gibi özellikleri bakımından sınıflandırılabilceğini belirtir. Bu sınıflandırma listeler, tablolar veya grafiklerle sunulabilir. Metnin türü (öyküleyici), içerdiği unsurların gerçek veya hayal ürünü olup olmadığı ya da anlatımın öznel mi nesnel mi olduğu gibi sınıflandırmalar bu çerçevede yapılabilir. Bu etkinliğin planlanması programa uygundur.

C. Metinde kahramanın farklı bölümlerde değişen tavrına örnekler veriniz. Bu etkinlik, metnin derin anlamını belirlemeye yönelik çıkarımlar yapmayı gerektirir. Program, okunan metinden basit veya üst düzey çıkarımlar yoluyla kahramanın amacını, belirli bir davranışının sebebini, anlık duygu ve düşüncelerini, belirli özelliklerini, niyetini belirleme gibi çalışmalar yapılmasını bekler. Kahramanın farklı bölümlerde değişen tavrına örnek vermek, karakterin duygu ve düşüncelerindeki değişimi analiz etmek anlamına gelir ki bu da çıkarım yapma becerisiyle ilgilidir. Bu etkinliğin planlanması programa uygundur.

D. Önceki okuduğunuz metinle olay bakımından karşılaştırınız. Bu etkinlik, metinler arası karşılaştırma yapma becerisine yöneliktir. Program, öğrencilerin daha önce okunan bir metin ile okunmakta olan metnin içeriğini (olaylar, kahramanlar vb.) karşılaştırmalarını öngörür. Özellikle 5. ve 6. sınıf düzeylerinde metinlerin içeriğinin (olaylar dahil) karşılaştırılması belirtilmiştir. Bu etkinliğin planlanması programa uygundur.

E. Aşağıdaki boşlukları uygun şekilde doldurun. Karşılaştırma Örnekleme Tanımlama Bu etkinlik, bilgilendirici metinlerde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapmayı içerir. Program, düşünceyi geliştirme yollarını belirleme ve çözümleme çalışmalarının **BİLGİLENDİRİCİ METİNLERDE** yapılmasını bekler. 5. sınıf düzeyinde tanımlama, karşılaştırma, benzetme ve örnekleme düşünceyi geliştirme yollarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılır. Sağlanan metin öyküleyici bir metindir. Düşünceyi geliştirme yolları (karşılaştırma, örnekleme, tanımlama vb.) bilgilendirici metinlerdeki düşünceleri açıklama ve destekleme teknikleridir. Öyküleyici metinlerde bu teknikler temel yapı unsurları veya ana amaç değildir. Dolayısıyla, öyküleyici bir metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik bir etkinlik planlamak, programın bu konuya ilişkin amacına (bilgilendirici metinler) uygun değildir.

Sonuç olarak, programa göre düşünceyi geliştirme yollarını belirleme etkinliği bilgilendirici metinler için öngörüldüğünden, öyküleyici bir metin olan yukarıdaki parça için bu etkinliğin planlanması uygun olmayacaktır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

3. Doğru cevap C seçeneğidir

- Bu metnin konusu ile daha önce okuduğumuz metnin konusu arasında konu bakımından nasıl bir ilişki vardır? → Metinlerle ilişkilendirme
- Bu metinde yer alan "kayıp melodi" ifadesi, okuyanlar veya dinleyenler için hangi duygu ve düşünceleri çağıştırmış olabilir? → Tartışarak
- Bu metni canlandıralım, Elias kim olmak ister? Sizler de halka oluşturun. → Okuma tiyatrosu

Metni birkaç cümleyle ifade edecek olsaydınız neler yazardınız? → Özetleyerek

4. Sorudaki durum, öğretmen tarafından "Hüsnüyusu" kelimesini öğretirken çiçek türleri için bir kavram haritası kullanılmasını içermektedir.

- **Anlamli Hale Getirme:** "Nesneler topluluğunun sistemli ve bütünlük içerisinde öğretilmesidir. En güzel örneği kavram haritalarıdır."

Bu tanım doğrudan sorudaki durumla örtüşmektedir. Öğretmen, "Hüsnüyusu" kelimesini öğretirken bir kavram haritası kullanarak, bu kelimeyi (bir "nesne" veya "kavram" olarak) çiçek türleri "topluluğu" içinde **sistemli ve bütünlük içerisinde** bir yere oturtmaktadır. Kavram haritaları, farklı kavramlar arasındaki ilişkileri görselleştirerek bilginin zihinde daha organize ve anlamlı bir şekilde yerleşmesini sağlar. "Hüsnüyusu"u diğer çiçek türleri (papatya, gül, lale vb.) ile birlikte bir harita üzerinde konumlandırmak, öğrencinin bu kelimeyi izole bir bilgi parçası olarak değil, daha geniş bir kategori içindeki ilişkileriyle birlikte algılamasına yardımcı olur. Bu da kelimenin anlamını pekiştirir ve öğrenmeyi daha kalıcı hale getirir.

Diğer seçenekleri ele alacak olursak:

- **A) Belirginleştirme:** Kelimenin dikkat çekici hale getirilmesidir (örneğin, vurgulama, farklı renk kullanma). Kavram haritası, kelimeyi tek başına belirginleştirmekten ziyade, onu ilişkiler ağı içinde sunar.
- **B) Bağlam:** Kelimeyi bir cümle veya metin içinde sunarak anlamını tahmin etmeyi sağlamaktır. Kavram haritası sadece bir bağlam sunmakla kalmaz, aynı zamanda kavramlar arası hiyerarşik veya ilişkisel bir yapı kurar.
- **C) Genelleme:** Bir kavramın özelliklerini genelin tümüne yaymaktır (örneğin, gagalı canlıların kuş olması). Bu, "Hüsnüyusu" kelimesini öğretirken doğrudan uygulanan bir teknik değildir.
- **E) Sınıflandırma:** Genel bir kavramı farklı özelliklere göre gruplandırma (örneğin, hayvanların kuşlar, balıklar vb. olarak ayrılması). Kavram haritaları sınıflandırma işlemini barındırabilir ve sınıflandırma da anlamlı hale getirmeye hizmet eden bir süreçtir. Ama öğretmenin temel amacı, Hüsnüyusu'yu çiçek türleri bağlamında bütüncül ve anlamlı bir yapı içinde sunmaktır.

Bu nedenle, verilen ders materyalindeki tanımlar ışığında, "kavram haritası" kullanımının doğrudan **"Anlamli Hale Getirme"** tekniğiyle ilişkilendirilmesi en doğru cevaptır.

Doğru Cevap: D) Anlamli hale getirme

5. Doğru cevap A seçeneğidir. Serbest yazmanın MEB'in hazırladığı ortak sınavlar için kullandığı yapı itibariyle öğretmen konu ve süre bakımından sınırlandırabilir, pratikte kullanımı böyledir. Farklı konular arasında yine öğrenci seçim yaptığı için "Serbest yazma" olarak değerlendirilir.

6.

1. **Yazısında sınıflandırma yapabilme (T.Y.x.10):** Programa göre bu öğrenme çıktısı, kavram, nesne, bilgi, olay, durum vb. unsurları belirli ölçütlere göre sınıflandırma ve bu tasnifleri yazıda sunma becerisini kapsar. Etkinlikte öğrencilerden, sunulan sorunun farklı boyutlarını veya etmenlerini belirli ölçütlere göre tasnif etmeleri ve bunu yazılarına aktarmaları istendiği için bu öğrenme çıktısı **kullanılmıştır**.
  2. **Yazısında karşılaştırma yapabilme (T.Y.x.9):** Programa göre bu öğrenme çıktısı, karşılaştırılacak unsurların (nesne, kişi, olay, bilgi vb.) özelliklerini belirleme, benzerlik ve farklılıklarını listeleme ve bu bilgilerden hareketle bir yargıya ulaşarak yazıda kullanma becerisidir. Etkinlikte öğrencilerden, problemin etkilerini veya çözüm yollarını karşılaştırmaları ve benzer/farklı yönlerini yazılı olarak belirtmeleri istendiği için bu öğrenme çıktısı **kullanılmıştır**.
  3. **Yorumunu yazılı olarak ifade edebilme (T.Y.x.11):** Programa göre bu öğrenme çıktısı, olay, konu, durum vb. ni inceleme, bağlamdan kopmadan belirli bir bakış açısına göre dönüştürerek yeniden yazılı olarak ifade etme becerisini içerir. Etkinlikte öğrencilerden, analiz ve karşılaştırma bulgularını kendi bakış açılarıyla açıklamaları ve ulaştıkları fikirleri/çıkarımları yazılarına dahil etmeleri istendiği için bu öğrenme çıktısı **kullanılmıştır**.
  4. **Problem çözümüne yönelik yazabilme (T.Y.x.16):** Programa göre bu öğrenme çıktısı, bir problemi tanımlama ve özetleme, mevcut bilgi, veri ve ön bilgiye dayalı alternatif çözümler üretme, en uygun çözümü belirleme ve çözümü ile çözüm sonrası değerlendirmeleri yazılı olarak ifade etme becerilerini kapsar. Etkinlikte öğrencilerin çevresel sorunu tanımlamaları, analiz etmeleri ve kendi yaklaşımlarıyla çözüm önerileri sunmaları beklendiği için bu öğrenme çıktısı **kullanılmıştır**.
- **Yaratıcı yazı yazabilme (T.Y.x.7):** Programa göre yaratıcı yazı yazabilme becerisi, tema, karakter, olay örgüsü gibi unsurları farklı açılardan ele alma, deneyim ve gözlemleri hayal gücüyle birleştirerek yazıyı zenginleştirme, farklı metin yapıları kullanma, özgün çözümler, karakterler ve diyaloglar üretme, duygu, düşünce ve hayalleri şiir veya düzyazı ile ifade etme gibi unsurları içerir. Tarif edilen etkinlik, öğrencilerin *sunulan verileri* kullanarak, analitik yöntemlerle (sınıflandırma, karşılaştırma) bir problemi analiz etmelerini ve bu analize dayalı olarak bilgilendirici/açıklayıcı bir rapor veya inceleme yazısı yazmalarını istemektedir. Etkinlikte hayal gücü kullanımı, kurgu oluşturma, karakter veya olay

örgüsü geliştirme gibi yaratıcı yazının temel bileşenleri yer almamaktadır. Bu etkinlik, belirli verilere dayanarak nesnel veya yarı-nesnel (kendi bakış açısı olsa da verilere dayalı) analiz ve yorum yapmayı gerektirir. Bu nedenle, "Yaratıcı yazı yazabilme" öğrenme çıktısı bu etkinlikte **kullanılmamıştır**.

Verilen seçenekler arasında, tarif edilen etkinliğin gerektirmediği beceri **Yaratıcı yazı yazabilme** becerisidir.

7. Verilen gözlem listesi, süreç temelli yazma modelinin **B) Planlama** aşamasını değerlendirmeye yöneliktir. Gözlem listesindeki maddeler şunlardır:

- **Öğrenci, yazısında kullanacağı bilgi ve kavramları nasıl sunacağına dair bir sıralama yaptı:** Bu, yazının içeriğini ve sunum sırasını önceden düşünmeyi içerir ki bu planlamanın bir parçasıdır.
- **Yazısının giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinde nelerin yer alacağını genel hatlarıyla belirledi:** Bu, yazının temel yapısını ve bölümlerinin içeriğini önceden tasarlamaktır, bu da planlamanın önemli bir adımıdır.
- **Ana fikirleri ve bunları destekleyecek yardımcı fikirleri/alt başlıkları mantıksal bir akış içinde düzenledi:** Bu, yazının içeriğinin organize edilmesi ve mantıksal bir sıra izlemesiyle ilgilidir, ki bu da planlama aşamasında yapılan bir çalışmadır.

Süreç temelli yazma modelinin aşamaları genellikle şu şekildedir:

1. **Hazırlık:** Konu seçimi, amaç belirleme, okuyucu kitlesini belirleme gibi ön hazırlıklar.
2. **Planlama:** Fikirleri toplama, düzenleme, ana hatları oluşturma.
3. **Taslak Oluşturma:** Fikirleri yazıya dökme. (Planlama ve Taslak Oluşturma aynı aşama olarak değerlendirilebilir)
4. **Gözden Geçirme (Düzeltilme):** Taslağı okuma, anlam ve dilbilgisi hatalarını düzeltme, geri bildirim alma.
5. **Yeniden Yazma (Düzenleme):** Geri bildirimler doğrultusunda taslağı yeniden şekillendirme.
6. **Paylaşma:** Yazıyı başkalarıyla paylaşma.

Gözlem listesindeki maddeler açıkça öğrencilerin yazmaya başlamadan önce yaptıkları hazırlıkları ve organizasyonel çalışmalarını değerlendirmektedir. Bu nedenle doğru cevap **B) Planlama**'dır.

8. Sonun doğru cevabı C seçeneğidir. Parçada öne çıkan bazı anahtar ifadeler:

- **Bellekteki bilgiler ve şemalar** üzerinden işleyen bilişsel süreç
- **Yazma programı** oluşturulması ve aktive edilmesi
- **Jean Piaget'nin şema kuramı** ve **Noam Chomsky'nin zihinsel dil temsilleri** vurgusu

Bu özellikler, aslında **Schmidth'in yazma modeli** ile ilişkilendirilebilir. Özellikle **şemalar, otomatikleşmiş yazma becerileri** ve **bellekten çağırma süreçleri**, Schmidth'in yaklaşımlarında da önemli yer tutar. Schmidth, yazmanın zihinsel temsillere ve bilişsel süreçlere dayandığını savunur; bu da Piaget ve Chomsky'nin kuramsal etkilerini taşır.

9. Cevap C

<i>DİNLEME ÖNCESİ</i>	<i>DİNLEME SIRASI</i>	<i>DİNLEME SONRASI</i>
Amaç belirleme	Not alma	Özetleme
Ana hatları belirleme	Görselleştirme	Çıkarımda bulunma
Yöntem teknik belirleme	Soru cevap tekniklerinden yararlanma	Tartışma
Tahminde bulunma	Grafik düzenleyicilerden yararlanma	Betimleme
Zihinde canlandırma	Ara özet yapma	Neden sonuç ilişkisi
Sorular oluşturma	Empati kurma	Yeniden ifade etme

Beyin fırtınası yapma	Tekrar dinleme	Sorgulama
Anahtar kelimelerle çalışma	Analoji kurma (daha önce yaşanan olaylara benzeterek anlamayı kolaylaştırmak)	Başlık bulma
Bilgileri harekete geçirme	Tahminleri kontrol etmek ve yeni tahminlerde bulunmak	

10. Parçanın türü bilgilendirici (açıklayıcı) bir metindir. Bu tür metinlerle yapılan dinleme/izleme etkinliklerinde amaç, metindeki bilgilerin anlaşılması, işlenmesi ve kalıcı hale getirilmesidir. Şimdi seçenekleri bu bağlamda değerlendirelim:

- **B) İlişkilendirme:** Bilgilendirici metinlerde, dinleyicinin/izleyicinin metindeki bilgileri kendi ön bilgileriyle veya metnin farklı bölümleriyle ilişkilendirmesi, anlamayı derinleştiren önemli bir stratejidir. Bu metinde suyun faydaları ile kendi deneyimleri arasında bağlantı kurabilirler. (Kullanılır)
- **C) Özetleme:** Bilgilendirici bir metni dinledikten/izledikten sonra ana fikirleri ve önemli detayları belirleyerek özetlemek, anlama düzeyini ölçen ve pekiştiren temel bir etkinliktir. (Kullanılır)
- **D) Not alma:** Özellikle bilgi içeren metinleri dinlerken/izlerken önemli noktaları, anahtar kelimeleri veya temel argümanları not almak, bilgiyi hatırlamayı ve düzenlemeyi kolaylaştırır. (Kullanılır)
- **E) Organize etme:** Dinlenen/izlenen metindeki bilgileri (örneğin, suyun faydalarını maddeler halinde sıralama, neden-sonuç ilişkilerini belirleme gibi) zihinde veya yazılı olarak organize etmek, anlamayı yapılandırmak için etkilidir. (Kullanılır)
- **A) Zihinde resmini çizme (Zihinde canlandırma):** Bu strateji daha çok hikaye edici, betimleyici veya şiirsel metinlerde, olayların, karakterlerin veya mekanların zihinde canlandırılması yoluyla anlama ve etkileşimi artırmak için kullanılır. Verilen metin, suyun faydalarını ve önemini açıklayan, daha çok kavramsal ve olgusal bilgiler içeren bir metindir. "Vücut fonksiyonlarının düzenlenmesi" veya "toksinlerin atılması" gibi ifadeler doğrudan somut bir resim çizmekten ziyade kavramsal anlamayı gerektirir. Bu metin türü için zihinde resmini çizme, diğer stratejilere göre daha az öncelikli veya daha az etkili olabilir. Elbette bazı soyut kavramlar için basit şemalar düşünülebilir ancak bu, anlatı metinlerindeki canlı bir sahneyi zihinde canlandırmakla aynı etkinlik düzeyinde değildir.

Bu nedenle, bilgilendirici bir metin olan suyun önemi hakkındaki bu parçanın dinleme/izleme etkinliğinde, diğer seçeneklere kıyasla **A) Zihinde resmini çizme** stratejisinin kullanılması daha az olası veya daha az merkezi bir rolde olacaktır.

Doğru cevap: **A) Zihinde resmini çizme**

11. Soruda belirtilen durumda Türkçe öğretmeni, öğrencilerden dinleme/izleme metnindeki bilgileri anlamalarını ve bu bilgileri metne bağlı kalarak kendi cümleleriyle, farklı bir şekilde ifade etmelerini istemektedir.

Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ndeki düzeyleri incelediğimizde:

- **Hatırlama:** Bilgiyi olduğu gibi tanıma veya hatırlama (ezber).
- **Anlama:** Bilgiyi kendi ifadeleriyle açıklama, yorumlama, özetleme, başka bir forma çevirme. Öğrencilerin metindeki bilgiyi "farklı bir şekilde ifade etmesi" bu düzeye işaret eder.
- **Uygulama:** Öğrenilen bilgiyi yeni ve farklı durumlarda kullanma.
- **Çözümleme (Analiz):** Bilgiyi bileşenlerine ayırma, parçalar arasındaki ilişkileri saptama.
- **Değerlendirme:** Belirli ölçütlere göre yargıda bulunma, karar verme.
- **Yaratma:** Özgün bir ürün veya görüş ortaya koyma.

Öğretmenin hedefi, öğrencilerin metni sadece hatırlamasını değil, onu işleyerek kendi cümleleriyle yeniden ifade etmelerini sağlamaktır. Bu, metnin anlamını kavradıklarını gösterir. Dolayısıyla bu hedef, **Anlama** düzeyine karşılık gelir.

Doğru cevap: **D) Anlama**

12. Öğretmenin kullandığı dinleme/izleme tür, yöntem ve tekniklerini grupların yönergelerine göre inceleyelim:

- **Birinci grubun yönergesi:** "önceden hazırlanmış beş adet sorunun cevabını metinde bulmaları istenmiş." Bu, belirli bilgileri bulmaya yönelik bir çalışmadır ve **Seçici** dinleme/izleme türüne örnektir. Öğrenciler metnin tamamını değil, sadece soruların cevaplarını içeren kısımları dikkatle dinleyip bulmaya çalışırlar.

- **İkinci grubun yönergesi:** "dinleme/izleme metnindeki konuşmacının amacını ve tarafsızlığını sorgulamaları gerektiği istenmiş." Bu, metni değerlendirme, yargılama ve eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmayı gerektirir. Bu da **Eleştirel** dinleme/izleme türüdür.
- **Üçüncü grubun yönergesi:** "metnin ana fikir ve önemli ifadeleri boş bir kâğıda geçirmeleri ve ardından düzenlemeleri istenmiş." Bu yönerge, dinlerken/izlerken önemli bilgilerin kaydedilmesi anlamına gelir ve **Not alarak** dinleme/izleme tekniğini ifade eder.
- **Dördüncü grubun yönergesi:** "Konuşmacı olayların birbiri ardına gelişimini mi anlatıyor yoksa bir konuyu daha net ve anlaşılır hale getirmeye mi çalışıyor?" sorusuna cevap aranması istenmiş." Bu katılımsız dinlemenin uygulama aşamasıyla uyumludur. (Açıklama mı yoksa süreç mi?)

Şimdi seçenekleri değerlendirelim:

- **A) Eleştirel:** İkinci grubun çalışmasıyla kullanılmıştır.
- **B) Seçici:** Birinci grubun çalışmasıyla kullanılmıştır.
- **C) Not alarak:** Üçüncü grubun çalışmasıyla kullanılmıştır.
- **E) Katılımsız:** Dördüncü grubun çalışmasıyla kullanılmıştır.

Grup halinde dinleme olabilmesi için tek metin üzerinde farklı grupların çalışıp sonuç olarak tek bir metin oluşturmaları gerekirdi.

13. Verilen tanımları hazırlıklı konuşma türleriyle eşleştirelim:

- **I. Genellikle halktan kişilerle yapılan, görüşmeyi gerçekleştiren kişinin yönlendirmeleri, kendi bakış açısı ve metin üzerinde sonradan yapacağı düzenlemelerle şekillenen bir söyleşi türüdür.**
  - Bu tanım **E) Röportaj** ile eşleşir. Röportajda görüşmeyi yapan kişi (röportajcı) konuyu kendi bakış açısıyla ele alabilir, metni düzenleyebilir ve yönlendirmelerde bulunabilir.
- **II. Toplumda tanınmış bir figürle yapılan, sorulan sorulara alınan yanıtların hiçbir değişikliğe uğratılmadan ve yorum eklenmeden olduğu gibi kamuoyuyla paylaşıldığı bir görüşme şeklidir.**
  - Bu tanım **A) Mülakat** ile eşleşir. Mülakatta genellikle sorular ve alınan cevaplar olduğu gibi, yorumsuz bir şekilde aktarılır.
- **III. Belirli bir konuda uzmanların veya araştırmacıların hazırladıkları bildirileri bir program dahilinde sundukları, akademik ciddiyetin ve bilimsel yaklaşımın öne çıktığı bir toplantı biçimidir.**
  - Bu tanım **D) Sempozyum** ile eşleşir. Sempozyumlar, bilimsel konuların uzmanlarca tebliğler (bildiriler) halinde sunulduğu, akademik nitelikli toplantılardır.
- **IV. Geniş kitleleri alakadar eden toplumsal sorunların veya güncel konuların, konuşmacılar arasında karşılıklı fikir alışverişine dayalı, samimi ve sohbeti andıran bir atmosferde tartışıldığı bir etkinliktir.**
  - Bu tanım **C) Panel** ile eşleşir. Panelde bir konu, farklı bakış açılarına sahip konuşmacılar tarafından bir başkan yönetiminde, dinleyiciler önünde samimi bir sohbet havasında tartışılır.

Eşleştirmeler sonucunda:

- I -> E) Röportaj
- II -> A) Mülakat
- III -> D) Sempozyum
- IV -> C) Panel

Bu tanımların dışında kalan konuşma türü **B) Forum**'dur. Forum, daha çok dinleyicilerin de aktif olarak tartışmaya katıldığı, soru-cevap ve karşılıklı görüş alışverişinin daha geniş bir katılımı yapıldığı bir tartışma platformudur. Verilen tanımlar arasında forumun bu belirgin özelliğini tam olarak karşılayan bir ifade bulunmamaktadır.

Doğru cevap: **B) Forum**

14. **Tartışma:** Katılımcıların (örneğin, öğrencilerin) üzerinde fikir yürütecekleri konuyu kendilerinin belirlediği, bu konu etrafında çeşitli kaynaklardan edindikleri bilgi ve bakış açılarını sistemli bir şekilde sundukları bir düşünce platformudur. Ele alınan konunun hem zihin açıcı hem de farklı argümanlara olanak tanıyan bir yapıda olması, sürecin belirlenmiş bir zaman diliminde gerçekleşmesi esastır. En önemlisi, her bireyin kendi düşüncelerini özgürce ifade edebileceği bir atmosferin yaratılması ve eğer bir değerlendirme söz konusuysa, bunu yapacak olan hakem heyetinin (jürinin) mutlak bir tarafsızlıkla hareket etmesi beklenir.

Hafızada Tutma Tekniği: Bu teknik, bir konuşmanın zihinde daha iyi yer etmesini hedefler. Öncelikle, sunulacak bilgiler mantıksal bir silsileye oturtulur; cümleler ana fikirler etrafında kümelenir ve kilit ifadelerden oluşan listeler hazırlanır. Ardından, bu temel yapıya hayal gücü, çeşitli benzetmeler, vurguyu artıran abartılar ve yerine göre mizahi dokunuşlar eklenerek, seçilmiş bu kilit ifadelerle örülü kısa, çarpıcı bir hikâye veya anlatı kurgulanır.

Kendini Karşısındakinin Yerine Koyarak Konuşma: Bu yaklaşım, kişilerarası ilişkilerde pozitif becerilerin gelişimine odaklanır. Bir meselenin çözümüne ortak akılla ulaşmak, gerçeği birlikte araştırmak ve en önemlisi, iletişim kurulan kişinin duygusal dünyasına (yaşadığı sevinçlere, karşılaştığı zorluklara) içtenlikle ortak olabilmek için uygun bir diyalog ve etkileşim ortamı oluşturmayı hedefler.

İkna Edici Konuşma: Dinleyicilerin dikkatini farklı ve ilgi çekici bakış açıları sunarak yakalamakla başlayan bir süreçtir. Kullanılan dilin canlılığı, verilen örneklerin somut ve anlaşılır olmasıyla fikirlerin net bir şekilde kavranılması sağlanır. Nihai amaç, sunulan argümanların ve düşüncelerin kanıtlarla sağlamlaştırılarak dinleyiciler üzerinde istenen etkiyi yaratmak ve onları belirli bir düşünceye veya eyleme yönlendirmektir.

Eleştirel Konuşma: Konuşmacının, özenle seçtiği ve sınırlarını net bir şekilde çizdiği bir konuyu, tüm önemli noktaları kapsayacak derinlikte ve eksiksiz bir biçimde sunmasıdır. Bu tür bir konuşmada kişisel beğeni veya tepkiler, duygusallıktan uzak, tarafsız bir gözle ve bilimsel verilere dayandırılarak ifade edilir. Genellikle, mevcut duruma yönelik yapıcı eleştirilerin yanı sıra, somut ve uygulanabilir alternatif çözüm yolları da önerilir.

15. Etkinliğe göre, Simge Öğretmen'in yukarıda belirtilen **etkinlikte Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme** öğrenme çıktısını kullanmadığı görülmektedir. Öğretmenin etkinliği, Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan **Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme** öğrenme çıktısı ile uyumludur.

Sözlü olarak özetleyebilme (T.K.5.15. / T.K.6.15. / T.K.7.15. / T.K.8.15.): Öğretmen, öğrencilerden sunulan bilginin "en temel noktalarını kendi cümleleriyle kısaca anlatmalarını" istemiştir. Bu, programda özetleme becerisinin tanımında yer alan "önemli bilgileri sıralama ve kendi cümleleriyle sözlü olarak ifade etme" adımlarıyla doğrudan örtüşmektedir.

Konuşmasında sınıflandırma yapabilme (T.K.5.13. / T.K.6.13. / T.K.7.13. / T.K.8.13.): Öğrencilerden "materyaldeki unsurları belirli ölçütlere göre sözlü olarak tasnif yapmalarını ve bu tasniflerinin özelliklerini açıklamalarını" beklediği belirtilmiştir. Programda bu beceri; "sınıflandırma ölçütleri belirleme, unsurları bu ölçütlere göre ayırma/tasnif etme ve gerektiğinde destekleyerek konuşmasında uygun biçimlerde sunmayı içerir" şeklinde açıklanmıştır. Bu, aktivite tanımıyla uyumludur.

Yorumunu sözlü olarak ifade edebilme (T.K.5.14. / T.K.6.14. / T.K.7.14. / T.K.8.14.): Öğrencilerin bilgileri ve gözlemlerini "kendi bakış açılarıyla sözlü olarak yorumlamalarını ve durumun derin anlamını veya olası sonuçlarını ifade etmelerini" sağlamak bu öğrenme çıktısını doğrudan kullanır. Program, yorumlama becerisini "yorumlanacak olay/konu/durumu inceleme, bakış açısı belirleme ve bağlamdan kopmadan bu bakış açısına uygun şekilde yeniden ifade etme" olarak tanımlar.

Konuşmasında tahminlerinden yararlanabilme (T.K.5.11. / T.K.6.11. / T.K.7.11. / T.K.8.11.): Etkinlik, öğrencilerin konu veya durumun "gelecekteki gelişimi hakkında sözlü tahminlerde bulunmalarını ve bu tahminlerini mevcut bilgilerle ilişkilendirerek gerekçelendirmelerini" içermektedir. Program, bu becerinin hem sözlü üretimde hem de etkileşimde kullanılabileceğini ve "mevcut olay/durum ve ön bilgiler arasında ilişki kurarak tahminde bulunma ve yargıya varma"yı kapsadığını belirtir.

Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme (T.K.5.2. / T.K.6.2. / T.K.7.2. / T.K.8.2.): Bu öğrenme çıktısı; öğrencinin konuşma öncesinde amaç, süre, ilgi ve ihtiyaçlarına göre kullanacağı yöntem ve teknikleri (serbest, güdümlü, katılımlı, tartışarak, empati kurarak, yaratıcı, kelime ve kavram havuzundan seçerek, eleştirel, ikna edici konuşma; hafızada tutma tekniği gibi) seçmesini ve gerektiğinde bu seçimler üzerinde düzenlemeler yapmasını ifade eder. Öğrencilerin bu yöntem ve teknikleri bağımsız olarak uygulayabilecek düzeye erişmesi gerektiği vurgulanır.

Simge Öğretmen'in aktivitesinde öğrenciler özetleme, sınıflandırma, yorumlama ve tahmin etme gibi belirli konuşma görevlerini yerine getirmişlerdir; ancak etkinlik tanımı, öğrencilerin kendi konuşma yöntem ve tekniklerini analiz edip seçtiklerine veya yönettiklerine dair bir bilgi içermemektedir. Öğretmen belirli konuşma türlerini yönlendirmiş ve talep etmiştir, bu da öğrencinin kendi yöntem/teknik seçimini yönetme sürecini kapsamaz.

16. Programda belirtildiği üzere, **Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme** becerisi hem sözlü üretimde hem de sözlü etkileşimde kullanılabilecek bir beceridir. Bu becerinin kullanımında öğrenciden şu adımları gerçekleştirmesi beklenir:

1. Öncelikle mevcut olay, konu, durum vb. için incelenecek bir özellik ve bu özelliğin değerlendirilmesinde kullanılacak bir **norm belirlemesi** sağlanır.
2. Ardından odaklanılan olay, konu, durum vb.'nin incelenmesi ve belirlenen **normla karşılaştırmasına** yönelik çalışmalar yapılır.
3. Son aşamada öğrencinin **karşılaştırma sonucunu ortaya koyarak bir yargıya ulaşması** ve konuşmalarında bu yargıya yer vermesi sağlanır.

Öğretmen'in etkinliğinde öğrenciler, sunulan olay veya duruma ilişkin **kendi ölçütlerini belirlemekte** [etkinlik açıklaması], bu bilgiyi belirledikleri **ölçütler doğrultusunda incelemekte** [etkinlik açıklaması], ardından ölçütlerle **karşılaştırarak bir yargıya varmakta** [etkinlik açıklaması] ve ulaştıkları sonucu **sözlü olarak açıklayarak** [etkinlik açıklaması] bu yargıyı ifade etmektedirler. Bu adımlar, programda T.K.x.16 koduyla açıklanan "Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme" becerisinin bileşenleri ile doğrudan örtüşmektedir. Ayrıca, kaynağa göre bu beceriye yönelik çalışmalara özetleme ve yorumlamaya yönelik becerilerde yeterli gelişim sağlandıktan sonra başlanması önerilir.

Diğer seçenekler ise şunlardır:

- **Sözlü olarak tartışmaya katılabilme (T.K.x.17):** Bu beceri, genellikle sözlü etkileşimde kullanılır ve önermelere mantıklı temellendirme yapmayı, başkalarının görüşlerindeki tutarsızlıkları tespit etmeyi ve bu önermeleri çürütmeyi veya kabul etmeyi içerir. Öğretmen'in etkinliği, öğrencilerin bireysel olarak bir olay veya durumu kendi ölçütlerine göre değerlendirmesine odaklanır, bu nedenle tartışmaya katılma becerisi bu etkinliğin temel çıktısı değildir.
- **Eleştirisini sözlü olarak ifade edebilme (T.K.x.18):** Bu beceri, bir olay, konu veya durumu sorgulayarak akıl yürüterek olumlu/olumsuz bir yargıya ulaşmayı ve bu yargıyı konuşmaya yansıtmayı içerir. Gerekli durumlarda olumsuz yargıya yönelik gerekçeli alternatif üretmeyi de kapsar. Değerlendirme ile benzerlik gösterse de, Eleştiri daha çok sorgulama ve gerekçeli alternatif sunma yönünü vurgular. Öğretmen'in etkinliğindeki "ölçüt belirleme ve karşılaştırma" süreci, doğrudan "Değerlendirme" becerisinin tanımına daha uygun düşmektedir.
- **Problem çözümüne yönelik konuşma yapabilme (T.K.x.19):** Bu beceri, bir problemi tanımlama, özetleme, alternatif çözümler üretme, en uygun çözümü belirleme ve çözümü sözlü olarak ifade etme adımlarını içerir. Öğretmen'in etkinliğinde bir problemin çözümü değil, mevcut bir durumun veya olayın değerlendirilmesi söz konusudur, bu nedenle bu beceri ilgili değildir.
- **Yorumunu sözlü olarak ifade edebilme (T.K.x.14):** Bu beceri, bir olay, konu veya durumu inceleme, hangi bakış açısıyla yorumlanacağına karar verme ve bağlamdan kopmadan bakış açısına uygun şekilde ifade etme süreçlerini kapsar. Öğretmen'in etkinliği, bir bakış açısından ziyade, belirlenen ölçütlere göre nesnel bir değerlendirme yapma adımlarını vurgulamaktadır, bu nedenle yorumlama becerisinden farklıdır.

17. Eski Türkçe "yori-" (yürümek) fiilinin zamanla "yürü-" şekline gelişmesinde görülen temel ses olayı **D) Ön damaksıllaşma**'dır.

Bunu şöyle açıklayabiliriz:

1. **İlk Ünlü Değişimi (o > ü):**

- "o" sesi art, yuvarlak bir ünlüdür.
- "ü" sesi ön, yuvarlak bir ünlüdür.
- Bu değişimde, art ünlü olan "o"nun ön ünlü olan "ü"ye dönüşmesi bir **ön damaksıllaşma** (öne kayma) örneğidir. Aynı zamanda "o" orta-geniş bir ünlü iken "ü" dar bir ünlü olduğu için bir miktar **daralma** da vardır.

2. **İkinci Ünlü Değişimi (ı > ü):**

- "ı" sesi art, düz bir ünlüdür.
- "ü" sesi ön, yuvarlak bir ünlüdür.
- Bu değişimde, art ünlü olan "ı"nın ön ünlü olan "ü"ye dönüşmesi bir **ön damaksıllaşma** (öne kayma) örneğidir. Aynı zamanda düz ünlü olan "ı"nın yuvarlak ünlü olan "ü"ye dönüşmesi bir **yuvarlaklaşma** olayıdır.

Her iki ünlünün de art damak ünlülerinden ön damak ünlülerine doğru bir değişim göstermesi, kelimenin genel olarak ön damaksıllaştığını gösterir. Bu durum genellikle kelime başındaki "y" sesinin (kendisi bir ön damak / palatal ünsüzdür) etkisiyle gerçekleşen bir benzeşme (asimilasyon) türüdür. "y" sesi, kendisinden sonra gelen ünlüleri ön damaksıllaştırma eğilimindedir.

Diğer seçenekleri değerlendirelim:

- **A) Daralma:** Sadece "o > ü" değişiminde kısmen görülür, "ı > ü" değişiminde görülmez (her ikisi de dar ünlüdür). Bu yüzden genel bir daralma olayı baskın değildir.
- **B) Düzleşme:** Aksine, "ı > ü" değişiminde yuvarlaklaşma görülür.
- **C) Sızıcılışma:** Ünsüzlerle ilgili bir ses olayıdır, buradaki değişim ünlülerdedir.
- **E) Art damaksıllaşma:** Tam tersi bir durum söz konusudur; sesler art damaktan ön damağa kaymıştır.

Bu nedenle, "yori-" > "yürü-" gelişimindeki en belirgin ve genel ses olayı **ön damaksıllaşma**'dır.

18. Cevap: E

Sözcüklerin Kök Analizi:

- **I. süzgeçten:** Sözcüğün kökü "süz-" fiilidir. "Süz-mek" eyleminden "süz-geç" ismi türetilmiştir. (Fiil Kökü)
- **II. bölge:** Sözcüğün kökü "böl-" fiilidir. "Böl-mek" eyleminden önce "böl-ge" ismi, ardından "bölge-sel" sıfatı türetilmiştir. (Fiil Kökü)
- **III. görgü:** Sözcüğün kökü "gör-" fiilidir. "Gör-mek" eyleminden "gör-gü" ismi türetilmiştir. (Fiil Kökü)
- **IV. saygı:** Sözcüğün kökü "say-" fiilidir. "Say-mak" (hesaba katmak, değer vermek) eyleminden "say-gı" ismi türetilmiştir. (Fiil Kökü)
- **V. yaşantısını:** Sözcüğün kökü "yaş" ismidir. "Yaş" (isim kökü) isminden "yaşa-" fiili türetilmiş, daha sonra "yaşantı" ismi meydana getirilmiştir. Kelimenin en küçük anlamlı parçası (kökü) isim soyludur. (İsim Kökü)

19. Sorunun doğru C seçeneğidir. Bu soru tarzı ÖSYM tarafından sıkça tercih edilmektedir.

- Burada bilmemiz gereken ilk şey yüklemde fiilimsi olmayacağıdır. Bazen, nadir olarak isim-fiil bulunabilse de genel olarak "bulunmaz" olarak kodlamamız işimizi kolaylaştırır.
- Sonra, gelen fiilimsinin tam olarak görevini yapıp yapmadığına bakmamız gerekir. Sıfat fiilse sıfat görevini yerine getiriyor mu, zarf-fiilse zarf görevini yerine getiriyor mu, isim-fiilse geçici görevini devam ettiriyor mu yoksa kalıplaşmış mı?

Bunlara dikkat ederek rahatça çözebiliriz.

Ders çalışan öğrencinin, konuları iyice anlayarak okumayı sevmesi başarıyı getirir. (3 fiilimsi türüne de örnek vardır.)

20. "Bizim" kelimesi, "biz" kişi zamirinin tamlayan (ilgi) halidir. "Biz" kelimesi kişi zamiridir. Özelliklere uyar: Sayısı sınırlıdır (ben, sen, o, biz, siz, onlar), türetime kapalıdır, hal eki alır (bize, bizi, bizde, bizden, bizim), iyelik eki almaz (doğrudan *bizimim, *bizinin gibi olmaz), cümlelerin her türlü ögesi olabilir (biz geldik, bizi gördü vb.), tekil ("ben") ve çoğul ("biz") biçimleri farklıdır.

21. Bu parçada numaralandırılmış cümlelerle ilgili seçenekleri tek tek değerlendirelim:

A) I. cümlelerin öznesi, tamlananı sıfat-fiil öbeği tarafından nitelenen bir belirtili isim tamlamasıdır.

- **I. Cümle:** "(I) Tunceli'nin Pertek ilçesinde bulunan Pertek Kalesi, Keban Baraj Gölü'nün sularının 1974'te yükselmesiyle bir ada üzerine konumlanmış tarihi bir yapıdır."
- **Özne:** "Tunceli'nin Pertek ilçesinde bulunan Pertek Kalesi"
- Bu öznenin ana unsuru "Pertek Kalesi"dir. "Pertek Kalesi" bir belirtisiz isim tamlamasıdır (Pertek + Kale-si). Bir tamlamanın "belirtili isim tamlaması" olabilmesi için tamlayanın ilgi eki (-in, -in, -un, -ün), tamlananın da iyelik eki alması gerekir (X'in Y'si gibi). Öznenin tamamı bu yapıda değildir. Öznenin "bir belirtili isim tamlaması" olduğu ifadesi **yanlıştır**. "Pertek Kalesi" belirtisiz isim tamlaması, "Tunceli'nin Pertek ilçesinde bulunan" sıfat-fiil öbeği tarafından nitelenmiştir. Ancak öznenin kendisi bir belirtili isim tamlaması değildir.

B) II. cümle belgisiz sıfat barındırmaktadır.

- **II. Cümle:** "(II) Kökeni Urartulara kadar dayandığı düşünülen ve yaklaşık 2800 yıllık bir geçmişe sahip olan kale, stratejik önemi nedeniyle Mengücekliler, Selçuklular ve Osmanlılar gibi **birçok** medeniyet tarafından kullanılmıştır."
- Bu cümlede "birçok medeniyet" ifadesinde "birçok" kelimesi, "medeniyet" ismini belirsizlik yönünden niteleyen bir belgisiz sıfattır. Dolayısıyla bu ifade **doğrudur**.

C) III. cümlelerin yüklemi deyim grubundan oluşmaktadır.

- **III. Cümle:** "(III) İç içe geçmiş iki surdan oluşan kalede, yapı kalıntıları, bir sarnıç ve güney cephesinde kırmızı tuğla ile mavi çinilerle süslenmiş kesme taş işçiliği göze çarpar."
- **Yüklem:** "göze çarpar"
- "Göze çarpmak" (dikkat çekmek, belirgin olmak anlamında) bir deyimdir. Bu ifade **doğrudur**.

D) IV. cümlede sıfat tamlamasının tamlayanında belirtisiz isim tamlaması bulunmaktadır.

- **IV. Cümle:** "(IV) Keban Baraj Gölü'nün su seviyesindeki değişimlere bağlı olarak, kalenin eteklerinde yer alan ve normalde sular altında kalan nizamiye gibi tarihi kısımları zaman zaman görülebilmektedir."
- Örnek bir sıfat tamlaması: "Keban Baraj Gölü'nün su seviyesindeki değişimler". Burada "değişimler" isim (tamlanan), "Keban Baraj Gölü'nün su seviyesindeki" ise sıfat görevindedir (tamlayan).
- Bu tamlayan olan "Keban Baraj Gölü'nün su seviyesindeki" ifadesinin içinde "su seviyesi" bir belirtisiz isim tamlamasıdır. Aynı şekilde "Baraj Gölü" de bir belirtisiz isim tamlamasıdır. Dolayısıyla bu ifade **doğrudur**.

E) V. cümlede "bölgenin önemli bir kültürel mirası" kelime grubunda sıfat isim tamlamasının tamlanan unsurunu nitelemiştir.

- **V. Cümle:** "(V) Günümüzde tekne ve feribotlarla ulaşılabilen Pertek Kalesi, bölgenin önemli bir kültürel mirası ve turistik cazibe merkezidir."
- Kelime grubu: "bölgenin önemli bir kültürel mirası"
- Bu gruptaki temel isim tamlaması "bölgenin mirası"dır (belirtili isim tamlaması). Burada "mirası" tamlanan unsurdur. "Önemli", "bir" ve "kültürel" kelimeleri sıfat olarak bu tamlanan unsur olan "mirası" nitelemektedir. Bu ifade **doğrudur**.

Sonuç olarak, yanlış olan ifade A seçeneğidir.

22. ÖSYM'nin sıkça tercih ettiği soru tarzlarından birisidir.

Burada çoğu zaman "onun" getirsek iyelik eki olup olmadığını anlıyoruz. Ama mantığına da bakalım:

- İyelik eki dediğimiz şey isim tamlamasının tamlanan (2. Unsur) ekidir. Yani biz "onun" getirerek o kelimeyle bir isim tamlaması oluşturup kontrol ediyoruz.
- İsim tamlaması mı, sıfat tamlaması mı kontrol edelim:
  - Ailemizin en kıymetli eşyası → Ailemizin eşyası → İsim tamlaması, yani iyelik olur.
  - Geçmişin tatlı hatıraları → Geçmişin hatıraları → İsim tamlaması, yani iyelik olur.
  - Onun mektupları → zaten ☹
  - Gözyaşlarını → önünde sıfat yok → Onun gözyaşlarını → İsim tamlaması, yani iyelik olur.

- O değerli sandığı → O değerli – sıfat tamlamasının tamlayan unsuru – sandığı – tamlanan unsur → Olmaz. İsim tamlaması değil.

23. Metindeki ilgili seçenekleri inceleyelim:

A) “bilinen” kelimesi sıfattır.

- Metinde: "...olarak da **bilinen** Galata Kulesi..."
- "Bilinen" kelimesi, "bilinmek" fiilinden "-en" sıfat-fiil ekiyle türemiş bir sıfat-fiildir. Sıfat-fiiller cümlede sıfat göreviyle kullanılır. Burada "Galata Kulesi" ismini nitelemektedir. Dolayısıyla bu ifade **doğrudur**.

B) “biri” kelimesinde ek fiil vardır.

- Metinde: "...tarihi yapılarından **biri** ve Beyoğlu silüetinin..."
- Zamirler (ve genel olarak isim soylu sözcükler) yüklem olduklarında, özellikle 3. tekil kişi geniş zaman için kullanılan "-dır/-dir" ek eylemi sıkça düşer. Ancak bu düşmeye rağmen, ek eylemin varlığı dilbilgisel olarak kabul edilir ve anlam oradadır. Bu nedenle, "O, öğrencilerden biri." gibi bir cümlede, "biri" kelimesi yüklemidir ve "-dir" ek eylemi düşmüş olsa da "biridir" şeklinde anlaşılır ve ek eylem almış kabul edilir.

C) “geçirdiği” kelimesi zarftır.

- Metinde: "**Geçirdiği** sayısız restorasyonla günümüze ulaşan yapı..."
- "Geçirdiği" kelimesi, "geçirmek" fiilinden "-diği" sıfat-fiil ekiyle türemiş bir sıfat-fiildir. "Geçirdiği sayısız restorasyonlar" şeklinde bir sıfat tamlaması kurar ve kendisinden sonra gelen "yapı" ismini niteleyen daha büyük bir sıfat-fiil öbeğinin ("Geçirdiği sayısız restorasyonla günümüze ulaşan") parçasıdır. Sıfat-fiiller sıfat görevinde kullanılır, zarf görevinde değil. Zarf olabilmesi için zarf-fiil eklerinden birini alması veya zarf özelliği taşıması gerekirdi. Dolayısıyla bu ifade **yanlıştır**.

D) “turistik” kelimesi sıfattır.

- Metinde: "...popüler bir **turistik** mekân olarak..."
- "Turistik" kelimesi, "mekân" ismini niteleyen bir sıfattır. Dolayısıyla bu ifade **doğrudur**.

E) “sahiptir” kelimesinde ek fiil vardır.

- Metinde: "...dikkat çekici bir mimariye **sahiptir**."
- "Sahiptir" kelimesi, "sahip" isim soylu sözcüğüne üçüncü tekil kişi geniş zaman ek fiili olan "-tir" ekinin gelmesiyle oluşmuştur (sahip + -tir). Dolayısıyla bu ifade **doğrudur**.

24. Parçada özellikleri anlatılan dil bilimci, A) N. Trubetskoy'dur.

"Seslerin işlevsel boyutu ile ilgilenmiştir" ve "fonolojinin temellerini atmıştır" ifadeleri, Prag Dil Okulu'nun önemli temsilcilerinden olan Nikolay Trubetskoy'un çalışmalarının merkezindedir. Trubetskoy, sesi oluşturan fiziksel özelliklerden ziyade, sesin dildeki işlevini (anlam ayırt edici rolünü) vurgulamıştır.

"Ses Bilim İlkeleri" (Grundzüge der Phonologie)" adlı eseri, Trubetskoy'un en önemli yapıtıdır ve modern fonolojinin kurucu metinlerinden biri olarak kabul edilir. Bu eserde farklı dillerin ses sistemlerini işlevsel ve eş zamanlı bir bakış açısıyla incelemiştir.

"Dilleri seslerine göre 'tipolojik' olarak gruplandırmaya çalışmış" olması da Trubetskoy'un fonolojik tipoloji alanındaki öncü çalışmalarına işaret eder.

B) F. Saussure (Ferdinand de Saussure, 1857-1913)

- **Eseri:** En bilinen eseri, ölümünden sonra öğrencilerinin ders notlarından derlediği "COURS DE LINGUISTIQUE GÉNÉRALE" (Genel Dilbilim Dersleri, 1916)'dir.
- **İlgilendiği Alanlar:** Genel dilbilim, yapısal dilbilim, göstergebilim (semyoloji).

- **Teorileri/Kavramları:**

- **Yapısalcılığın kurucusu** olarak kabul edilir. Dili, birbiriyle ilişkili öğelerden oluşan bir sistem (yapı) olarak görmüştür.
- **Dil (Langue) ve Söz (Parole) Ayrımı:** Dil, toplumun ortaklaşa kullandığı soyut kurallar sistemi iken; söz, bireyin bu sistemi kişisel olarak kullanmasıdır.
- **Gösteren (Signifier) ve Gösterilen (Signified):** Dilsel göstergenin iki yüzüdür. Gösteren, ses imgesi (kelimenin akustik şekli); gösterilen ise kavramdır. Bu ikisi arasındaki bağ nedensizdir (keyfidir).
- **Eşzamanlı (Synchronic) ve Artzamanlı (Diachronic) Dil İncelemesi:** Eşzamanlı inceleme, dilin belirli bir zamandaki durumunu incelerken; artzamanlı inceleme, dilin tarihsel gelişimini inceler. Saussure, eşzamanlı incelemenin önceliğini vurgulamıştır.

C) E. Sapir (Edward Sapir, 1884-1939)

- **Eseri:** En önemli eserlerinden biri "LANGUAGE: AN INTRODUCTION TO THE STUDY OF SPEECH" (Dil: Konuşmanın İncelenmesine Giriş, 1921)'dir. Ayrıca çok sayıda makalesi ve Amerikan yerli dilleri üzerine çalışmaları vardır.
- **İlgilendiği Alanlar:** Antropolojik dilbilim, Amerikan yapısalcılığı, fonoloji, anlambilim, Kızılderili dilleri, dil ve kültür ilişkisi.
- **Teorileri/Kavramları:**
  - **Sapir-Whorf Hipotezi (Dilsel Görecelik):** Öğrencisi Benjamin Lee Whorf ile birlikte geliştirdiği bu hipoteze göre, konuşulan dil, bireyin dünyayı algılama ve düşünme biçimini etkiler.
  - Fonem kavramının gelişimine önemli katkılarda bulunmuştur.
  - Dilin, kültürel örüntülerin anlaşılmasında kilit bir rol oynadığını savunmuştur.

E) L. Bloomfield (Leonard Bloomfield, 1887-1949)

- **Eseri:** En etkili eseri "LANGUAGE" (Dil, 1933)'tür.
- **İlgilendiği Alanlar:** Amerikan yapısalcılığı, betimsel dilbilim, tarihi dilbilim (Cermen dilleri, Algonkin dilleri, Austronezya dilleri).
- **Teorileri/Kavramları:**
  - Dilbilimde **bilimsel kesinlik ve nesnelliğe** büyük önem vermiştir.
  - Özellikle kariyerinin ilerleyen dönemlerinde **davranışçı (behaviorist)** bir yaklaşımla anlamı ele almıştır.
  - Dilin yapısının (sesbilim, biçimbilim, sözdizim) betimlenmesine odaklanmıştır. Metodolojik titizliğiyle tanınır.

D) N. Chomsky (Noam Chomsky, 1928-Günümüz)

- **Eserleri:** Çok sayıda eseri vardır, başlıcaları arasında "SYNTACTIC STRUCTURES" (Sözdizimsel Yapılar, 1957), "ASPECTS OF THE THEORY OF SYNTAX" (Sözdizim Kuramının Görünümleri, 1965) sayılabilir.
- **İlgilendiği Alanlar:** Üretici dilbilgisi, sözdizim, anlambilim, dil felsefesi, bilişsel bilim, psikodilbilim, dil edinimi. (Aynı zamanda önemli bir politik aktivist ve eleştirmendir.)
- **Teorileri/Kavramları:**
  - **Üretici-Dönüşümsel Dilbilgisi (Transformational-Generative Grammar):** İnsanların sınırlı sayıda kuralla sonsuz sayıda cümle üretebilme yeteneğini açıklamaya çalışır.
  - **Evrensel Dilbilgisi (Universal Grammar - UG):** Tüm dillerin temelinde yatan, doğuştan gelen ortak ilkeler bütünü olduğunu öne sürer.
  - **Dil Edinim Aygıtı (Language Acquisition Device - LAD):** Çocukların dili hızla ve etkili bir şekilde öğrenmelerini sağlayan doğuştan gelen zihinsel bir mekanizma olduğunu varsayar.

- **Derin Yapı (Deep Structure) ve Yüzey Yapı (Surface Structure) Ayrımı:** Cümlelerin anlamsal temelini oluşturan soyut derin yapı ile sesletilen somut yüzey yapı arasında bir ayırım yapar.
- Dilbilimi, zihnin ve bilişsel yetilerin incelenmesinin bir parçası olarak görmüştür.

Bu isimler, dilbilim tarihinde her biri kendi dönemlerinde ve sonrasında derin izler bırakmış, dil üzerine düşünme biçimimizi şekillendirmiş çok önemli düşünürlerdir.

25. Verilen tanımlarla seçenekleri eşleştirelim:

- **I. Bir ana dilin, yazılı kayıtlarla izlenemeyen çok eski çağlarda kendisinden koparak farklılaşmış ve zamanla belirgin yapısal ayrımlar geliştirmiş olan büyük coğrafi dallanmalarına verilen addır.**
  - Bu tanım **A) Lehçe** kavramını tam olarak karşılamaktadır. Lehçeler, bir dilin tarihi bilinmeyen, çok eski dönemlerde ayrılmış ve büyük farklılıklar gösteren kollarıdır.
- **II. Bireyin anadilini doğal yollarla içselleştirmesinin ardından, genellikle örgün eğitim kurumlarında veya özel çabalarla, belirli bir metodoloji izlenerek sonradan öğrendiği yabancı bir dildir.**
  - Bu tanım **B) İkinci dil** kavramını karşılamaktadır.
- **III. Bir kişinin, anadili düzeyinde akıcılık ve yetkinlikle ikiden fazla sayıda farklı dilde iletişim kurabilme yeteneğidir.**
  - Bu tanım ("ikiden fazla sayıda dil" ifadesiyle) **D) Çok dillilik** kavramını karşılamaktadır.
- **IV. Aynı dilin sınırları içinde kalmakla birlikte, belirli ve genellikle kısıtlı bir coğrafyada yaşayan toplulukların sahip olduğu, temel olarak sesletim (telaffuz) farklılıklarıyla kendini belli eden yerel konuşma varyasyonudur.**
  - Bu tanım **E) Ağız** kavramını karşılamaktadır.

Eşleştirmeler yapıldığında:

- Tanım I → A) Lehçe
- Tanım II → B) İkinci dil
- Tanım III → D) Çok dillilik
- Tanım IV → E) Ağız

Bu durumda, yukarıdaki tanımlar arasında **C) İki dillilik** kavramını karşılayan bir tanım bulunmamaktadır. "İki dillilik", bir bireyin iki dili anadili gibi konuşabilmesidir; oysa III. tanım "ikiden fazla" dili ifade etmektedir. Dolayısıyla, boşta kalan kavram **C) İki dillilik**'tir.

26. Andre Martinet'e göre "biçimbirim" sayılacak unsurlar, sözcüğün kökü (sözlükbirim) dışındaki tüm dilbilgisel eklerdir (yapım ve çekim ekleri).

- **A) yollarda:**
  - Sözlükbirim (kök): yol
  - Biçimbirimler (ekler): -lar (çoğul eki), -da (bulunma hâl eki)
  - Toplam Martinet biçimbirimi: 2
- **B) sözlük:**

- Sözlükbirim (kök): söz
  - Biçimbirimler (ekler): -lük (isimden isim yapım eki)
  - Toplam Martinet biçimbirimi: 1
- **C) yorgunluktan:**
    - Sözlükbirim (kök): yor- (fiil kökü)
    - Biçimbirimler (ekler): -gun (fiilden sıfat yapım eki), -luk (sıfattan isim yapım eki), -tan (ayrılma hâl eki)
    - Toplam Martinet biçimbirimi: 3
- **D) sevgimiz:**
    - Sözlükbirim (kök): sev- (fiil kökü)
    - Biçimbirimler (ekler): -gi (fiilden isim yapım eki), -miz (iyelik eki)
    - Toplam Martinet biçimbirimi: 2
- **E) başladı:**
    - Sözlükbirim (kök): baş (isim kökü)
    - Biçimbirimler (ekler): -la (isimden fiil yapım eki), -dı (geçmiş zaman eki)
    - Toplam Martinet biçimbirimi: 2

Bu analize göre, **C) yorgunluktan** sözcüğü (3 biçimbirim ile) Andre Martinet'in tanımına göre diğerlerinden daha fazla biçimbirime sahiptir.

27. Soruda verilen cümle çözümlemesi, yani cümlelerin "Dünya-da-ki su-y-un yak(ın)-laş-ık yüz-de iki-si tat-lı su-dur" şeklinde anlamlı en küçük birimlerine (biçimbirimlere/morfemlere) ayrılması, dilin **D) Birinci eklemlilik** düzenini uygulamış olur. Dilbilimde, özellikle Andre Martinet tarafından vurgulanan "çifte eklemlilik" (double articulation) kavramı dilin temel bir özelliğidir:

1. **Birinci Eklemlilik (First Articulation):** Dilin anlamlı birimlerden oluştuğu düzeydir. Bu düzeyde, sözcükler ve cümleler, her biri bir anlam veya dilbilgisel işlev taşıyan daha küçük anlamlı birimlere (Martinet terminolojisinde "monemler", genel dilbilimde "biçimbirimler" veya "morfemler") ayrılabilir. Verilen çözümlemeye "Dünya", "-da", "-ki", "su", "-y-un", "yakın", "-laş", "-ık", "yüz", "-de", "iki", "-si", "tatlı", "su", "-dur" gibi her bir parça bir anlam veya işlev taşır. Bu parçaların bir araya gelerek kelimeleri ve cümleyi oluşturması birinci eklemliliğe örnektir.
2. **İkinci Eklemlilik (Second Articulation):** Birinci eklemlilik düzeyindeki anlamlı birimlerin (biçimbirimlerin), kendileri tek başına anlam taşımayan daha küçük ses birimlerine (fonemlere/sesbirimlere) ayrıldığı düzeydir. Örneğin, "su" biçimbirimi /s/ ve /u/ gibi iki anlamsız sesbirimden oluşur. Sorudaki çözümleme bu düzeye inmemiştir.

Diğer seçenekler neden uygun değil:

- **A) Gösterilen ilişkisi:** Bu, Saussure'cü göstergebilimde bir göstergenin anlam (kavram) boyutuyla ilgilidir. Yapılan çözümleme biçimsel bir analizdir.
- **B) Altbiçimlilik:** Bir biçimbirimin farklı ses veya biçimlerde ortaya çıkması durumudur (örn. çokluk ekinin -lar/-ler olması). Verilen analiz, farklı biçimbirimleri göstermektedir, bir biçimbirimin farklı görünümünü değil.
- **C) İkinci eklemlilik:** Yukarıda açıklandığı gibi, bu sesbirim düzeyindeki çözümlemedir. Verilen analiz ise anlamlı birimler (biçimbirimler) düzeyindedir.
- **E) Çizgisellik:** Dilin öğelerinin zaman veya mekan içinde ardışık olarak sıralanması ilkesidir. Yapılan analiz, bu çizgisel yapıdaki birimleri ayrıştırmaktadır, ancak uygulanan temel düzen "birinci eklemlilik"tir; yani anlamlı birimlere ayırma ve bu birimlerden daha büyük yapılar oluşturma prensibidir.

Dolayısıyla, cümlelerin anlamlı en küçük parçalarına (kök ve eklere) ayrılması, dilin **birinci eklemlilik** özelliğini yansıtır.

28. "Dışlayıcı Biz" (Exclusive We) kavramı, adılların (zamirlerin) kapsamıyla ilgili bir dilbilimsel kategoridir. Türkçede her iki durum için de sadece "biz" kelimesini kullanırız; ancak dillerin yaklaşık yarısında bu iki durum için farklı kelimeler veya ekler bulunur.

KAVRAMIN ÖZETİ:

1. **İçleyici Biz (Inclusive We):** Konuşucu + Dinleyici.
  - "Biz" derken, karşıdaki kişiyi de işin içine katarsın. (Örn: "Biz seninle çok iyi anlaşıyoruz.")
2. **Dışlayıcı Biz (Exclusive We):** Konuşucu + Üçüncü Şahıslar (**Dinleyici Hariç**).
  - "Biz" derken, karşıdaki kişiyi grubun dışında tutarsın. (Örn: "Biz arkadaşlarla sinemaya gideceğiz, sen burada kal.")

SORUNUN ANALİZİ VE CEVAP:

- **A Seçeneği:** "Biz (sen ve ben)" ifadesi dinleyiciyi kapsadığı için **İçleyicidir**.
- **B Seçeneği:** "Tüm insanlık" dediği için dinleyici de bu grubun içindedir. **İçleyicidir**.
- **C Seçeneği:** "Öğretmenim, **biz** (arkadaşım**la ben**) ödevimizi bitirdik..." cümlesinde; konuşan öğrenci, karşıdaki dinleyiciye (Öğretmenine) hitap etmektedir. Ancak "ödevi bitiren biz" grubuna **öğretmen dahil değildir**. Dinleyici dışarıda bırakıldığı için bu tam bir **"Dışlayıcı Biz"** örneğidir.
- **D Seçeneği:** "Buradaki herkes" dediği için dinleyiciler de dahildir. **İçleyicidir**.
- **E Seçeneği:** "Sen, ben ve kardeşin" diyerek dinleyiciyi (sen) açıkça dahil etmiştir. **İçleyicidir**.,,

Doğru Cevap: C

29. Verilen seçenekleri "insan-doğa çatışması" açısından inceleyelim:

- **A) Ancak kitaptaki harita o kadar eskimiş ve silinmişti ki, bir fidenin bile zor büyüdüğü, çorak arazilerin ve aşılması güç dağların üzerinden geçiyordu. Defne, yıldızlara ulaşmak için bu zorlu coğrafyayı aşması gerektiğini anladı ve içindeki kararlılık, doğanın engellerine karşı bir savaşa dönüştü.**
  - Bu seçenekte Defne'nin "zorlu coğrafya", "çorak araziler" ve "aşılması güç dağlar" gibi doğal engellerle mücadelesi anlatılıyor. Bu, net bir **insan-doğa çatışmasıdır**.
- **B) Tam Kutup Yıldızı'na işaret eden bir bölümü fark etmişti ki, dışarıda çıkan şiddetli bir fırtına camları zorlamaya başladı. Gök gürültüsü ve şimşekler öyle yoğun ki, elektrikler kesildi. Defne, yıldızlara olan yolculuğunu doğanın bu öfkesine rağmen sürdürmek zorunda olduğunu biliyordu.**
  - Bu seçenekte Defne, "şiddetli bir fırtına", "gök gürültüsü ve şimşekler" gibi doğa olaylarıyla mücadele ediyor. "Doğanın bu öfkesi" ifadesi de bu çatışmayı pekiştiriyor. Bu, net bir **insan-doğa çatışmasıdır**.
- **C) Okul çıkışı hemen eve koştu. Kitabın sayfalarındaki şifreleri çözmek için bilgisayarını açtı ve eski astronomi haritalarını incelemeye başladı. Saatler süren araştırmanın sonunda, bir sembolün altında babasının eski yıldız gözlem defterindeki bir koordinata işaret ettiğini keşfetti. Bu koordinat, şehrin dışındaki terk edilmiş bir rasathaneye aitti ve Defne, yıldızlara giden yolculuğunun ilk adımının bu yer olabileceğini hissediyordu.**
  - Bu seçenekte Defne'nin mücadelesi daha çok zihinseldir; şifreleri çözmek, araştırma yapmak ve bir gizemi aydınlatmak üzerinedir. Doğa bir engelleyici veya karşıt güç olarak sunulmamıştır. Terk edilmiş rasathane insan yapımı bir mekandır. Bu seçenek bir **insan-doğa çatışması içermemektedir**.
- **D) Kitabın sonuna doğru, yıldız tozunun düşüşünün insanı hiç bilmediği, yabancı ve ürkütücü bir ormanın derinliklerine çekeceğinden bahsediliyordu. Bu orman, uğursuz fısıltılarla dolu, kaybolan gezginlerin hikayelerinin anlatıldığı bir yerdi ve Defne, yıldızlara ulaşmak için doğanın bu karanlık yüzüyle yüzleşmek zorundaydı.**
  - Bu seçenekte Defne'nin "yabancı ve ürkütücü bir orman" ve "doğanın bu karanlık yüzü" ile yüzleşmesi gerektiği anlatılıyor. Orman, doğal ve tehditkar bir unsur olarak sunulmuştur. Bu, net bir **insan-doğa çatışmasıdır**.
- **E) Kitaptaki ipuçları Defne'yi şehrin dışındaki, bir zamanlar yıldızların en net görüldüğü tepelere yönlendiriyordu. Ancak oraya vardığında, eskiden berrak olan havanın fabrika bacalarından çıkan dumanlarla kaplandığını ve yıldızların ışığının bu kirlilik perdesini aşamadığını gördü. Yıldızlara giden yolu bulmak için önce insanın doğaya verdiği zararı aşması gerekiyordu.**

- Bu seçenekte Defne'nin yıldızlara ulaşma hedefi, insanların doğaya verdiği zarar ("fabrika bacalarından çıkan dumanlar", "kirlilik perdesi") nedeniyle engellenmektedir. Doğa, insan eliyle bozulmuş ve bu bozulmuş doğa bir engel teşkil etmektedir. Bu, "insanın kendi yarattığı doğa sorunlarıyla mücadelesi" şeklinde bir **insan-doğa çatışması** olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, **C seçeneği** insan-doğa çatışmasına örnek oluşturmaz. Bu seçenekteki çatışma daha çok entelektüel bir çözüm arayışı şeklindedir.

30. İstenen yazar-eser eşleşmelerini kontrol edelim:

- **A) Az Gittik Uz Gittik - Pertev Naili Boratav:** Pertev Naili Boratav, halk masalları ve tekerlemeleri üzerine yaptığı derlemelerle tanınır. "Az Gittik Uz Gittik" onun önemli masal derlemelerinden biridir. Bu eşleşme **doğrudur**.
- **B) 87 Oğuz - Rakım Çalapala:** Rakım Çalapala, çocuk edebiyatına katkıları olan bir yazardır. "87 Oğuz" onun çocuklar için yazdığı eserlerden biridir. Bu eşleşme **doğrudur**.
- **C) Gümüş Kanat - Cahit Uçuk:** Cahit Uçuk, özellikle çocuk ve gençlik edebiyatında tanınmış bir yazardır. "Gümüş Kanat" onun bilinen çocuk romanlarından biridir. Bu eşleşme **doğrudur**.
  - **D) İnci'nin Maceraları - Orhan Veli Kanık:** Orhan Veli Kanık, Türk şiirinin önemli isimlerindendir ve Garip akımının kurucularındandır. Orhan Veli'nin çocuklar için yazdığı bilinen eserleri arasında "La Fontaine'in Masalları" çevirisi ve "Nasreddin Hoca Hikâyeleri" (manzum) bulunmaktadır. Ancak "İnci'nin Maceraları" Orhan Veli'nin değil Orhan Kemal'indir.
- **E) Falaka - Ahmet Rasim:** Ahmet Rasim, özellikle fıkra, makale ve anı türlerinde eserler vermiş bir yazardır. "Falaka", onun çocukluk anılarını anlattığı meşhur eserlerinden biridir. Bu eşleşme **doğrudur**.

Bu bilgilere göre yanlış olan eşleşme D seçeneğindedir.

Doğru Cevap: D) İnci'nin Maceraları - Orhan Veli Kanık

31. Metinleri ve parantez içindeki eserleri karşılaştıralım:

- **A. Michael, Simon'a üç gün boyunca üç farklı hikayeye hayatın anlamını anlatır. İlk hikayede, bir tüccar ve bir kunduracının ölümden sonra hayatlarını sorgular. İkinci hikayede, bir melek Tanrı'ya insanları sorgulamak için gelir. Üçüncü hikayede ise bir kral, hayatın anlamını bulmak için üç bilgeye danışır. Her hikayede farklı bir bakış açısıyla hayatın anlamı sorgulanır. (İnsan Ne İle Yaşar - Leo Tolstoy)**
  - Tolstoy'un "İnsan Ne İle Yaşar" adlı eserinde Michael, kunduracı Simon'un yanında yaşarken insanların neyle yaşadığını, onlara neyin verilmeyişini ve en önemli şeyin ne olduğunu üç olayı gözlemleyerek öğrenir.
- **B. Bir şehrin üzerinde duran ve fakirlere yardım eden bir soylunun hikayesini anlatan bir masaldır. O, altın yaldızlı ve yakut gözlü bir heykeldir ve kalbi saf altından yapılmıştır. (Mutlu Prens - Oscar Wilde)**
  - Bu açıklama, Oscar Wilde'in "Mutlu Prens" adlı eserinin konusunu doğru bir şekilde özetlemektedir. Bu eşleşme **doğrudur**.
- **C. Bir kızın, zaman hırsızlarına karşı verdiği mücadeleyi anlatan bir romandır. Kahraman, insanların zamanını çalan Gri Adamlar'a karşı savaşır ve çocuklara zamanın değerini öğretir. (Momo - Michael Ende)**
  - Bu açıklama, Michael Ende'nin "Momo" adlı romanının konusunu doğru bir şekilde özetlemektedir. Bu eşleşme **doğrudur**.
- **D. Küçük bir kızın Alp dağlarında yaşadığı maceraları anlatan bir romandır. Küçük kız, teyzesiyle birlikte Frankfurt'ta yaşarken dedesinin yanına Alp dağlarına gönderilir ve burada doğayla iç içe bir hayat yaşar. (Heidi - Johanna Spyri)**
  - Bu açıklama genel olarak Heidi'yi anlatmaktadır
- **E. Phileas Fogg adında bir İngiliz beyefendisinin iddiasını anlatan bir romandır. Fogg, uşağı Passepartout ile birlikte dünyayı dolaşırken birçok maceraya atılır, engellerle karşılaşır ve sonunda iddiasını kazanır. (Seksen Günde Devri Alem - Jules Verne)**
  - Bu açıklama, Jules Verne'in "Seksen Günde Devri Alem" adlı romanının konusunu doğru bir şekilde özetlemektedir. Bu eşleşme **doğrudur**.

Bu nedenle, parantez içinde verilen esere ait olmayan metin A seçeneğindedir.

Doğru cevap: A

32. "Ergenekon Destanı" hakkında araştırma yapmak isteyen bir araştırmacı için verilen kaynakları değerlendirelim:

I. **Câmiu't-Tevârih:** Reşîdüddîn Fazlullâh-ı Hemedânî tarafından İlhanlılar döneminde Farsça olarak yazılmış olan bu eser, genel bir dünya tarihi niteliğindedir ve özellikle Moğollar ile Türk kabileleri hakkında önemli bilgiler içerir. Ergenekon Destanı'nın bilinen en eski ve en ayrıntılı anlatımlarından biri bu eserde yer alır. Moğolların "Neküz" ve "Kıyan" adlı iki kişiyle başlayan ve bir dağın arasındaki Ergenekon vadisine sığınarak çoğalmalarını anlatan bölüm, Türk Ergenekon Destanı'nın temel anlatısıyla örtüşmektedir.

II. **Dürerü't-Ticân:** Tam adıyla "Dürerü't-Ticân ve Gururu Tevârîhi'l-Ezman", Ebû Bekir Abdullah bin Aybek ed-Devâdârî tarafından Memlûkler döneminde Arapça olarak kaleme alınmış bir tarih kitabıdır. Bu eserde de Türklerin kökenine ve bazı efsanelerine değinilir. Özellikle Moğol ve Türk anlatılarının Memlûk sahasındaki yansımalarını içermesi açısından önemlidir.

III. **Şecere-i Türkî:** Hive Hanı Ebu'l Gazi Bahadır Han tarafından Çağatay Türkçesi ile yazılmış olan bu eser, Türklerin ve Moğolların soy kütüğünü ve tarihini anlatır. Eser, Cengiz Han ve soyundan gelenleri merkeze alsa da, Türklerin daha eski tarihine ve destanlarına da yer verir. Ergenekon Destanı, bu eserde de önemli bir yer tutar ve destanın farklı bir versiyonunu sunar.

Bu bilgiler ışığında, Ergenekon Destanı hakkında araştırma yapmak isteyen bir araştırmacı iki kaynağa başvurabilir.

Doğru cevap: **D) İve III**

33. Doğru cevap E seçeneğidir.

Alkızı → Yeni doğmuş bebekleri öldürür. Kötü ruh.

Ayzıt → Güzellik tanrıçası

Mergen → Akıl tanrısı

Suyla → Yazgı tanrısı

Kızağan → Savaş tanrısıdır. Tabloda yer verilmemiştir.

34. Soruyu çözmek için parçadaki ipuçlarını değerlendirelim:

1. **"Kökleri 12. yüzyılın sözlü anlatı geleneğine dayanan...":** Destanın sözlü gelenekte daha eski bir temeli olduğunu belirtiyor.
2. **"...13. yüzyılda Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykâvus'un himayelerinde İbn-i Alâ'nın kalemiyle kayda geçirilen bu eser...":** Bu, eserin kim tarafından, ne zaman ve kimin himayesinde yazıya geçirildiğine dair çok net ve kilit bir bilgidir.
3. **"...İslami motiflerle zenginleşmiş bir Türk destanıdır.":** Destanın türünü ve içeriğindeki İslami etkiyi vurguluyor.
4. **"Ana kahramanı, tarihte gerçekten var olmuş bir Türk yiğidi olup...":** Kahramanın historisitesine ve Türklüğüne işaret ediyor.
5. **"...bu epik anlatı, kendinden önceki bir başka kahramanlık hikâyesinin devamı olarak da değerlendirilir.":** Destanın başka bir destanla ilişkili olduğuna dair bir ipucu veriyor.

Şimdi bu bilgiler ışığında seçenekleri inceleyelim:

- **A) Battal-name:** Battal Gazi etrafında şekillenen bir destandır. Kahramanı Arap kökenli olmakla birlikte Türkler arasında çok sevilmiş ve benimsenmiştir. Ancak 13. yüzyılda II. İzzeddin Keykâvus döneminde İbn-i Alâ tarafından yazılması bilgisi doğrudan Battal-name ile eşleşmez. Battal-name daha erken dönemlere ait sözlü rivayetlere dayanır ve farklı zamanlarda yazıya geçirilmiş versiyonları vardır.
- **B) Saltuk-name:** Sarı Saltuk'un hayatı ve mücadelelerini anlatan bu eser, 15. yüzyılda Cem Sultan'ın emriyle Ebu'l Hayr-ı Rûmî tarafından yazıya geçirilmiştir. Parçadaki 13. yüzyıl ve İbn-i Alâ bilgisiyle uyuşmaz.
- **C) Danişmend-name:** Danişmend Gazi'nin Anadolu'daki fetihlerini ve kahramanlıklarını anlatan bir destandır.
  - Kahramanı olan Danişmend Ahmed Gazi, **tarihte gerçekten yaşamış bir Türk beyidir.**
  - **İslami motiflerle zengindir.**
  - En önemlisi, Danişmend-name'nin bilinen en eski yazılı şeklinin, **13. yüzyılda (1245 civarı) Anadolu Selçuklu Sultanı II. İzzeddin Keykâvus zamanında Mevlânâ'nın müritlerinden İbn-i Alâ tarafından kaleme alındığı** kaynaklarda belirtilmektedir.

- Ayrıca, Danişmend-name'nin, kahramanlık ve konu itibarıyla **Battal-name'nin bir nevi devamı veya Anadolu'daki bir yansıması olarak kabul edildiği** de yaygın bir görüştür. Bu da parçadaki "kendinden önceki bir başka kahramanlık hikâyesinin devamı" ifadesiyle örtüşür.

- **D) Cengiz-name:** Moğol hükümdarı Cengiz Han'ın hayatını ve fetihlerini anlatan destanlardır. Kahramanı Türk değil, Moğol'dur ve parçadaki diğer spesifik bilgilerle (İbn-i Alâ, II. İzzeddin Keykâvus dönemi) uyumsuzdur.
- **E) Hamza-name:** Hz. Muhammed'in amcası Hz. Hamza'nın kahramanlıklarını konu alır. İslami bir destan olmakla birlikte, kahramanı Arap'tır ve Anadolu Selçuklu döneminde İbn-i Alâ tarafından yazılma bilgisi bu eserle eşleşmez.

Çözüm:

Parçada verilen tüm spesifik bilgiler (13. yüzyılda II. İzzeddin Keykâvus'un himayesinde İbn-i Alâ tarafından yazıya geçirilmesi, kahramanının tarihi bir Türk yiğidi olması, İslami motifler içermesi ve önceki bir destanın devamı niteliğinde olması) doğrudan Danişmend-name ile örtüşmektedir.

Doğru Cevap: C) Danişmend-name

- 35. Kaygusuz Abdal:** Asıl adı Alaaddin Gaybi'dir. Alanya Beyinin oğludur. Abdal Musa'nın öğrencisidir, mahlasını ondan almıştır. Şiirlerindeki ince nüktedanlık dikkat çeker, şathiyeleriyle ünlenmiştir. Minbername, Budalaname, Kitab-ı Miglate, Vücutname...

Hacı Bektaş Veli: Bektaşilik tarikatının isim babasıdır. Asıl adı Muhammed Bektaş'tır. "Rum abdalların piri, Diyar-ı Rum'un Büyük Velisi, Pir ve Hünkar" gibi lakaplarla anılır. Makalat, Kitab-ı Fevaid, Besmele Şerhi...

DİKKAT! EDEBİYAT ÖABT'DE ÇIKTI!

Hacı Bektaş-ı Veli'nin kerametleri(hepsi yazılmadı)

- Seccade üstünde göğe yükselerek namaz kılmak
- Güvercin donuna girmesi
- Hacda bulunan şeyhi Lokman Perende'ye helva götürmesi
- Ölen bir kuzuyu diriltmesi

Pir Sultan Abdal: Asıl adı Haydar'dır. Sivas'ın Banaz köyünde doğan Alevi-Bektaşî şairi, Alevilerin yedi ulu ozanından birisidir. Şiirlerinde dini-tasavvufî düşünceyi Alevi-Bektaşî felsefesi etrafında şekillendirerek Hz. Ali ve On İki İmam sevgisini işlerken, çoğunlukla Hızır Paşa etrafında şekillenen toplumsal şiirler de kaleme almıştır.

Hacı Bayram-ı Veli: Asıl adı Numan'dır. Ankara'nın Sofasol köyünde doğduğu bilinir. Somuncu Baba'ya intisab etmiştir. Yazılı bir eseri yoktur. "Sen seni bil sen seni" dizeleriyle tasavvuf anlayışı bütünleşmiştir. Akşemseddin, Eşrefoğlu Rumi, Dede Ömer gibi halifeleri yetiştirmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul Fethini müjdelemiştir.

CEVAP D

- 36. Çıldır Aşık Şenlik:** 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı esnasında halk-toplum önderliği yapmıştır. Ünlü şiiri "93 Koçaklaması"nı bu esnada söylemiştir. Bu şiirde geçen, "can sağ iken yurt vermeniz düşmana" mısrası o dönemki yurt savunmasının temel felsefesini oluşturmuştur. 180 adet şiiri, Selman Bey, Latif Şah ve Sevdakar Şah gibi hikâyeleri bulunmaktadır. Yöre saz şairlerinden âşık meclislerinde dinledikleri, yine yörede yapılan sohbetlerden ve okunan cönk kitaplarından faydalanmıştır.

Şeref Taşlıova: 1966 yılından itibaren Kars Radyosu bünyesinde 10 yıl süreyle aşıklara ilişkin programlar hazırladı ve sundu. Ayrıca Türkiye ve Türkiye dışında birçok radyo ve televizyon programına katıldı. Bazı radyo programlarına danışmanlık yaptı. Konya Aşıklar Bayramına başından beri katıldı. Katıldığı yarışma ve festivallerde değişik dallarda birçok ödül aldı. 15'i altın olmak üzere 130'un üzerinde madalya, 60'ın üzerinde plaket, 180 kadar takdimname aldı. Çeşitli dergilerde folklor yazıları yazdı. 1971 yılından itibaren Amerika'dan Japonya'ya, Avrupa'dan Orta Asya ülkelerine dek birçok ülkede programlar yaptı. UNESCO'nun düzenlediği Dünya Sanat Dizisi adlı etkinlikte Türkiye'yi temsil etti. 1000'den fazla şiiri bulunan Taşlıova, Azeri, Fars ve Anadolu kültürüyle yoğrulmuş bilgi birikimiyle önemli bir kaynak ve değerlerden biridir. Türkiye Musiki Eseri Sahipleri Meslek Birliğinin (MESAM) kurucu üyesi ve Teknik Bilim Kurulu Başkanı olan Taşlıova'nın birçok dergi, gazete ve araştırmada aktarılan şiirlerinin bir bölümü HAGEM tarafından »Gönül Bahçesi« (1990) adıyla yayımlandı. Ayrıca Fikret Türkmen ve Nail Tan tarafından hazırlanan »Aşık Şeref Taşlıova'nın Tasnif Ettiği Hikâyeler« (2004) adlı bir kitap yayımlandı.

UNESCO tarafından, âşıklık geleneği temsilcisi olarak 2008 Yılı Yaşayan İnsan Hazinesi seçildi

Aşık (Yaşar) Reyhani: İran'dan Avrupa'ya birçok ülkede türkü söyleyen Aşık Reyhani, katıldığı yarışmalarda da birçoğu birincilik olmak üzere çeşitli ödüller aldı. 1980'li yılların başında Erzurum'da bulunan Doğu Ozanları Derneğinin başkanlığına getirildi. 1988 yılında kendisini başkanlığı sırasında ziyarete gelen Barış Manço için "Barış Geldi" türküsünü söylemiştir. Şiirleri birçok gazete, dergi ve araştırmada yer alan ve çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılan Aşık Reyhani'nin, şiirlerinin bir

bölümünü topladığı "Alvarlı Reyhani" (1962), "Böyle Bağlar" (1966), "Kervan" (1988) ve bazı düşünce ve şiirlerinden oluşan "Şu Tepenin Arkasında" adlı kitapları Dilaver Düzgün tarafından hazırlanan "Aşık Yaşar Reyhani", (1997) adlı kitap bulunmaktadır.

37. A) Ahmedî (yak. 1334-1413)

- **Dönemi:** 14. yüzyılın ikinci yarısı ve 15. yüzyılın başlarında yaşamış, Klasik Türk Edebiyatı'nın kuruluş döneminin en önemli şairlerinden biridir. Germiyanogulları ve Osmanlı saraylarında bulunmuştur.
- **Önemli Eserleri:**
  - **İskendername:** En ünlü eseridir. Makedonyalı İskender'in hayatını ve fetihlerini anlatan bu mesnevi, aynı zamanda dönemin bilim, felsefe, coğrafya ve tarih bilgilerini içeren ansiklopedik bir nitelik taşır. Eserin sonuna Osmanlı tarihine dair bir bölüm de eklemiştir ("Dâstân-ı Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osmân").
  - **Cemşid ü Hurşid:** İranlı şair Selman-ı Savacı'den etkilenecek yazdığı bir aşk mesnevisidir.
  - **Divan:** Kaside, gazel ve diğer nazım şekillerinden oluşan hacimli bir divanı vardır.
- **Edebi Kişiliği:** Döneminin en bilgili şairlerinden biri olarak kabul edilir. Hem dinî hem de din dışı konularda eserler vermiştir. Şiirlerinde akıcı bir dil kullanmış, nazım tekniğine hâkimiyetle dikkat çekmiştir.

C) Ahmet Fakih (13. yüzyıl)

- **Dönemi:** Genellikle 13. yüzyılda yaşadığı kabul edilen, Anadolu'da Türkçe tasavvufi edebiyatın ilk temsilcilerinden biridir. Hayatı hakkında kesin bilgiler sınırlıdır. Konya'da yaşadığı ve Mevlana Celaleddin Rumi ile ilişkisi olduğu düşünülmektedir.
- **Önemli Eserleri:**
  - **Çarhname:** En bilinen eseridir. Yaklaşık 100 beyitlik bu kaside, dünyanın faniliği, feleğin dönüşü, ölüm ve ahiret gibi tasavvufi temaları işler. Didaktik bir üslubu vardır ve sade bir dille yazılmıştır.
  - **Kitâbu Evsâfı Mesâcidi's-Şerîfe:** Bazı kaynaklar tarafından ona atfedilen bu eser, Şam, Kudüs, Mekke ve Medine'deki kutsal mekanları anlatan bir mesnevidir.
- **Edebi Kişiliği:** Anadolu'da Türkçe şiirin ilk örneklerini veren mutasavvıf şairlerdendir. Eserleri, hem dil hem de içerik açısından sonraki yüzyıllardaki tasavvufi edebiyatı etkilemiştir.

D) Sinan Paşa (yak. 1440-1486)

- **Dönemi:** 15. yüzyıl Osmanlı âlim, matematikçi, filozof ve devlet adamıdır (vezirlik yapmıştır). Edebiyat tarihimizde özellikle "süslü nesir" in kurucusu ve en önemli temsilcisi olarak tanınır.
- **Önemli Eserleri:**
  - **Tazarrunname (Yakarışlar Kitabı):** Türk edebiyatında süslü nesrin ilk ve en başarılı örneği kabul edilir. Secili, aliterasyonlu, sanatlı bir dille Allah'a yakarışları ve dinî-ahlaki öğütleri içerir.
  - **Maarifname (Nasihatname):** Ahlaki ve didaktik bir eserdir.
  - **Tezkiretü'l-Evliya (Çeviri):** Feridüddin Attar'ın aynı adlı Farsça eserinin Türkçeye çevirisidir.
- **Edebi Kişiliği:** Nesirde sanatkârane bir üslup geliştirmiştir. Seci, cinas gibi söz sanatlarını ustalıkla kullanarak Türkçeye yeni bir ifade gücü kazandırmaya çalışmıştır. Eserleri, kendisinden sonraki pek çok nesir yazarını etkilemiştir.

E) Aşık Paşa (1272-1333)

- **Dönemi:** 13. yüzyıl sonu ve 14. yüzyıl başında yaşamış, Anadolu'da Türkçenin ve tasavvufi düşüncenin yayılmasında önemli rol oynamış bir mutasavvıf şairdir. Kırşehir'de yaşamıştır.
- **Önemli Eserleri:**

- **Garibname:** En meşhur eseridir. Yaklaşık 10.600 beyitten oluşan bu büyük mesnevi, tasavvufi ve ahlaki konuları halkın anlayabileceği sade bir Türkçe ile anlatır. Eser, o dönemde Farsçanın etkisine karşı Türkçeyi savunması ve kullanması açısından büyük önem taşır. On bölümden oluşur ve her bölüm farklı bir konuyu işler.
- FAKRNAME, VASF-ı HÂL, HİKÂYE gibi daha küçük mesnevileri ve bir DİVAN'ı olduğu da bilinir.
- **Edebi Kişiliği:** Türkçeye büyük önem vermiş, eserlerini bilinçli olarak Türkçe yazmıştır. Amacı, İslamiyet'in ve tasavvufun esaslarını geniş halk kitlelerine kendi dilleriyle ulaştırmaktır. Sade dili ve didaktik üslubuyla tanınır. GARİBNAME, Anadolu Türkçesinin en önemli yapıtlarından biri olarak kabul edilir.

38. Bu beyitlere bakıldığında Hz. Muhammed'in **fiziksel ve ahlaki güzelliklerinden, kaşından gözünden, kirpiklerinden, sine-i sıdk (doğruluk göğsü)** gibi özel vasıflarından övgüyle bahsedildiği görülüyor.

Bu tür anlatım, özellikle Hz. Muhammed'in dış görünüşü ve manevi özelliklerini detaylı şekilde tasvir eden "**Hilye**" türünün özelliklerini taşır.

BEYİTLERDEKİ BAZI İPUÇLARI:

- "**Hâzretin zât-ı şerîfdir hep / Hilâat-i cümle eşyâya sebep**" → Hz. Muhammed'in varlık sebebi olduğuna işaret eder.
- "**Tîr-i müjgân-ı hüdâvend-i Resûl**" → Peygamber'in kirpiklerinden bahsediyor.
- "**Çeşm-i pür nûruna erbâb-ı başâr**" → Gözünün nurundan bahsediliyor.
- "**Ham-ı ebrû-yı Resûl-i Rahmân**" → Kaşlarının güzelliği anlatılıyor.
- **B) Siyer:** Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumundan vefatına kadar hayatını, savaşlarını, ailesini, mucizelerini kronolojik bir sıra içinde anlatan eserlerdir. Bu beyitlerde hayat hikayesinden bir bölüm anlatılmamaktadır.
- **C) Esmâ-ı Nebi:** Peygamber Efendimiz'in güzel isimlerini ve sıfatlarını konu edinen eserlerdir. Beyitlerde isimlerinden ziyade vasıfları ve fiziki özellikleri ön plandadır.
- **D) Miraciye:** Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Miraç mucizesini anlatan manzum eserlerdir. Verilen beyitlerde Miraç hadisesine bir atıf bulunmamaktadır.
- **E) Mevlid:** Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğumunu, doğum esnasındaki mucizeleri ve hayatının bazı önemli kesitlerini (örneğin Nur'un yaratılışı, Miraç gibi) konu edinen mesnevilerdir. İlk beyit ("**Hâzretin zât-ı şerîfdir hep / Hilâat-i cümle eşyâya sebep**") mevlidlerde sıkça rastlanan bir temayı (Nur-ı Muhammedi) işlese de, diğer beyitlerdeki detaylı fiziki tasvirler (kirpik, kaş, göz) hilye türüne daha yakındır.

39. II. BEYİT

**Âb levhi üzre çekmiş mevcden mîster sabâ
Sebzeden nakl etmeğe vâsf-i hat-i dil-ber sabâ**

Türkçesi:

Sabah rüzgârı, su yüzeyinde yazılmış satırlar gibi dalgalardan satırlar çekmiş;
Yeşillikten, sevgilinin güzel yüz çizgisini anlatmak için örnekler taşır.

Bölüm: Nesib (Teşbib)

Neden: Bu beyitte doğa, sabah rüzgârı, yeşillik ve güzellik betimleniyor. Kasidenin girişinde yer alan tabiat ve bahar tasvirleri, yani lirik giriş bölümü olan nesib burada yer alır.

I. BEYİT

**Ahmed-i Mürsel ki ferman-ber Süleyman'dır ana
Öyle kim gördü Süleyman oldu ferman-ber sabâ**

Türkçesi:

Peygamber Ahmed öyle yücedir ki, sabah rüzgârı bile ona Süleyman gibi buyruk taşır;
Öyle bir yüceliktir ki, onu gören sabah rüzgârı bile Süleyman'a dönüşür.

Bölüm: Medhiye

Neden: Beyitte doğrudan Hz. Muhammed övülmekte. Kasidenin asıl amacı olan övgü kısmı bu bölümde yer alır. Burada sabâ rüzgârı bile Hz. Peygamber'e hizmetkâr gibi gösterilir.

IV. BEYÎT

Ola na'tinde Fuzûlî'nin kelâmı dil-pezîr

Öyle kim gülden bulur enfâs-i can-perver sabâ

Türkçesi:

Fuzûlî'nin na'tindeki sözler öyle gönül alıcıdır ki,
Sabah rüzgârı bile gülden can verici nefesler bulur o sözlerde.

Bölüm: Fahriye

Neden: Fuzûlî burada kendi sözlerini, yani yazdığı na'ti övüyor. Kendi sanatını ve söz kudretini anlatıyor. Bu durum kasidelerde fahriye bölümüne aittir.

III. BEYÎT

İltimasım bahttan oldur ki hükmün âleme

Ola câri tâ çemen mülkündedir ser-ver sabâ

Türkçesi:

Benim bahtımdan dileğim odur ki, senin hükmün tüm dünyada geçerli olsun;
Ta ki sabah rüzgârı çimenlikler ülkesinde var oldukça bu devam etsin.

Bölüm: Dua

Neden: Şair burada bir dilekte bulunuyor, iyi temenniler sunuyor. Kasidelerin sonunda yer alan dua bölümü bu işlevi görür.

SONUÇ:

Beyit No	İçerik	Bölüm
II	Doğa betimi	Nesib
I	Peygamber övgüsü	Medhiye
IV	Şairin kendini övmesi	Fahriye
III	İyi dilek, dua	Dua

Doğru cevap: D) II - I - IV - III

40. Doğru cevabımız D seçeneğidir. İkinci dizede "insâf" sözcüğünde Med yapılarak bir kapalı bir açık hece elde edilmelidir.

İkinci dizede "budur insâf" sözcükleri arasında Vasl yapılarak bir açık hece elde edilmelidir.

Söz dakik ol/ masa rağbet/ mi bulur Nâ'/ iliya

Nazm-ı pâkin/ budur insâf/ ki dikkat/ yeridir

41. Doğru cevabımız A seçeneğidir. Verilen sözde "beytül hazen" geçmektedir. Kelime anlamı hüznün evi demektir. Ayrıca "Bûy(koku)" ve "Pirehen (gömlek)" kelimelerini de görürsek aklımıza yine Hz. Yakup gelmelidir. Seçeneklerde yer alan diğer peygamberlerimizin anahtar kelimeleri ise aşağıda verilmiştir.

H. Musa : Kelimullah (Allah ile konuşan) , Yed-i Beyza (Beyaz El) , Tur Dağı, Len Terani (Sen beni göremezsın) , Denizi Yarması

H. İbrahim: Halilullah (Allah'ın dostu) , Putları kırma hadisesi (büt-şiken), Ateşe atılması, Nemrut-sinek (peşşe)

H. Süleyman: Engüsteri (yüzük), Karınca (Mûr), Hüdhd (kuş), Belkıs(eşi), Sebe(Belkıs' ın yaşadığı ülke), Mühür(hatem), İsm-i Azam(yüzüğünün üstünde yazılan dua), Asaf (Vezir)

H. Yusuf: Kölelik, Züleyha, Güzellik, Çah-ı Zenehdan ve Çah-ı Zekan (çene çukuru), Kısasü'l Ahsen (en güzel kıssa), Mah-ı Ken'an (Kenan topraklarının ayı)

42. Doğru cevap B seçeneğidir.

Seçeneklerde yer alan eserlerin özetlerine bakalım:

A) Ahmet Mithat Efendi – Henüz On Yedi Yaşında

Ahmet Mithat Efendi'nin bu romanı, genç yaşta evlendirilen Kalyopi adlı bir Rum kızının trajik hikayesini anlatır. Kalyopi, henüz on yedi yaşındayken, kendisinden yaşça büyük ve zengin bir adamla evlendirilir. Ancak bu evlilikte mutlu olamaz; kocasının ilgisizliği, kültürel farklılıklar ve konağın boğucu atmosferi onu bunalıma sürükler. Roman, genç kızın yaşadığı hayal kırıklıklarını, içsel çatışmalarını ve dönemin toplumsal yapısı içinde bir kadın olarak karşılaştığı zorlukları dile getirir. Eser, erken yaşta yapılan ve sevgiye dayanmayan evliliklerin olumsuz sonuçlarını ve kadınların eğitim hakkı gibi konuları da ele alarak dönemin sosyal sorunlarına ışık tutar.

B) Fatma Aliye Hanım - Muhâdarât

Fatma Aliye Hanım'ın bu eseri, Fazıla adında genç bir kadının hayatını merkezine alır. Fazıla, görücü usulüyle kendisini sevmeyen ve anlamayan bir adamla evlendirilir. Bu evlilikte mutsuz olur, eşinden ve kayınvalidesinden kötü muamele görür. Ancak Fazıla, yaşadığı tüm zorluklara rağmen kendini eğitmeye, geliştirmeye ve ayakta durmaya çalışan güçlü bir karakterdir. Roman, Fazıla'nın iç dünyasını, yaşadığı hayal kırıklıklarını, gönül maceralarını ve sonunda kendi ayakları üzerinde durma çabasını anlatır. Eser, Osmanlı toplumunda kadının yeri, eğitim hakkı, görücü usulü evliliğin sakıncaları ve kadınların duygusal ihtiyaçları gibi konuları cesurca işler. "Muhâdarât", Fatma Aliye'nin kadın sorunlarına duyarlılığını ve edebi yeteneğini yansıtan önemli bir romandır.

C) Müfide Ferit Tek - Aydemir

Müfide Ferit Tek'in bu romanı, Millî Mücadele dönemi ve sonrasında Türk milliyetçiliği ideallerini yansıtan bir eserdir. Romanın başkahramanı Aydemir, Türkçülük ve Turancılık düşüncelerine sahip, idealist bir gençtir. Eser, Aydemir'in Kırım'dan Anadolu'ya uzanan maceralarını, aşklarını ve millî idealleri uğruna verdiği mücadeleyi anlatır. Roman, dönemin siyasi ve toplumsal atmosferini, Türk dünyasının sorunlarını ve birleşme özlemlerini ele alır. Aydemir karakteri üzerinden fedakârlık, vatan sevgisi ve kültürel kimlik gibi temalar işlenir. Eser, Türkçülük akımının edebiyattaki önemli örneklerinden biri olarak kabul edilir.

D) Hüseyin Rahmi Gürpınar - Gulyabani

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın bu popüler romanı, eski İstanbul konak yaşamını ve halk arasındaki batıl inançları mizahi bir dille ele alır. Muhsine Hanım adlı saf ve iyi niyetli bir kadının, mirasına konmak isteyen akrabaları tarafından bir konağa hizmetçi olarak yerleştirilmesiyle olaylar başlar. Konakta Gulyabani adlı bir canavarın dolaştığına dair söylentiler yayılır ve Muhsine Hanım büyük korkular yaşar. Ancak zamanla, bu söylentilerin ardında yatan entrikalar ve aldatmacalar ortaya çıkar. Roman, cin, peri, gulyabani gibi batıl inançların toplum üzerindeki etkisini, insanların saflığından yararlanmaya çalışan çıkarıcı kişileri ve dönemin konak yaşamını gerçekçi ve eğlenceli bir üslupla anlatır.

E) Mehmet Rauf – Bir Genç Kız Kalbi

Mehmet Rauf'un bu romanı, Pervin adında genç bir kızın hayalleri, aşkları ve hayal kırıklıkları üzerine kuruludur. Pervin, zengin bir ailenin kızıdır ancak hayatında anlam ve gerçek sevgi arayışı içindedir. Çevresindeki erkeklerle yaşadığı ilişkilerde mutluluğu bulamayan Pervin, ideal bir aşkın peşinden koşar. Roman, genç bir kadının iç dünyasını, duygusal gelgitlerini, toplumsal beklentilerle kişisel arzuları arasındaki çatışmayı ve aşk temasını psikolojik bir derinlikle ele alır. Eser, dönemin genç kızlarının eğitim, evlilik ve aşk hakkındaki düşüncelerini yansıtmaya açısından da önemlidir. Mehmet Rauf'un bireyin iç dünyasına odaklanan edebi anlayışının tipik bir örneğidir.

43. İbrahim Şinasi'nin "Şair Evlenmesi" adlı eseriyle ilgili yorumları değerlendirelim:

- **A) Oyundaki karakterlerin ifade biçimleri, onların yetişme tarzları ve bilgi birikimleriyle uyumlu bir çeşitlilik sergiler.**
  - Bu yorum **doğrudur**. Eserdeki karakterler (örneğin eğitimli Müştak Bey, mahalle imamı Ebulaklaka, dedikoducu kadınlar) kendi sosyal çevrelerine, eğitim düzeylerine ve kişiliklerine uygun bir dille konuşurlar. Bu, esere gerçekçilik katan ve karakterleri daha belirgin hale getiren bir özelliktir.
- **B) Eser, evlilik ve toplumsal gelenekler gibi konuları ele alırken, okuyucuyu/izleyiciyi güldürerek düşündürmeyi amaçlayan bir eleştirel mizahı benimser.**
  - Bu yorum **doğrudur**. "Şair Evlenmesi", görücü usulü evliliğin sakıncalarını, bu süreçteki aldatmacaları ve dönemin bazı batıl inanışlarını mizahi bir dille eleştirir. Töre komedyası özelliği taşır ve güldürürken düşündürmeyi hedefler.
- **C) Figürlerin isimleri ile canlandırdıkları karakterlerin toplumsal rolleri veya öne çıkan mizaç özellikleri arasında sembolik bir örtüşme göze çarpar.**
  - Bu yorum **doğrudur**. Şinasi, karakterlerine kişilikleriyle veya oyundaki rolleriyle uyumlu "konuşan adlar" vermiştir. Örneğin, Müştak Bey (arzulayan, özleyen), Kumru Hanım (güzel ve genç gelin adayı), Sakine Hanım (aslında gelin olması istenmeyen, yaşça büyük abla), Ziba Dudu (süslü, çöpçatan kadın), Ebulaklaka (boşboğaz imam) gibi isimler karakterlerin özelliklerini yansıtır.
- **D) Oyunun ana eksenini, modernleşme sürecinde Batı kültürünün tesiriyle toplumda baş gösteren dejenerasyon ve kimlik bunalımını hicvetme amacı oluşturur.**
  - Bu yorum **yapılamaz**. "Şair Evlenmesi"nin ana eksenini, Batı kültürünün etkisiyle ortaya çıkan bir dejenerasyonu veya kimlik bunalımını hicvetmek değildir. Aksine, eser, eski ve akıl dışı bulduğu yerleşik adetleri (özellikle görücü usulü evlilik ve bu süreçteki hileleri) eleştirir ve daha modern, akılcı bir anlayışı savunur. Şinasi, bir Tanzimat aydını olarak modernleşmeyi ve Batılılaşmayı olumlu bir gelişme olarak gören biridir. Eser, geleneksel toplum yapısındaki aksaklıklara odaklanır, Batılılaşmanın getirdiği bir yozlaşmaya değil.
- **E) Karakterler, psikolojik derinlikleriyle birey olarak öne çıkmaktan ziyade, dönemin sosyal yapısındaki belirli zümreleri veya eğilimleri temsil eden "tipler" olarak kurgulanmıştır.**
  - Bu yorum **doğrudur**. "Şair Evlenmesi" kısa bir oyun olup, karakterler derinlemesine psikolojik tahlillerle sunulmaktan ziyade, belirli sosyal tipleri (bilgisiz ve çıkarıcı imam, kurnaz çöpçatan, saf ve aşık genç, mahalle kabadayısı vb.) temsil ederler. Bu, eserin töre komedyası niteliğiyle de uyumludur.

Sonuç olarak, "Şair Evlenmesi" ile ilgili yapılamayacak yorum D seçeneğinde verilmiştir.

Doğru cevap: **D) Oyunun ana eksenini, modernleşme sürecinde Batı kültürünün tesiriyle toplumda baş gösteren dejenerasyon ve kimlik bunalımını hicvetme amacı oluşturur.**

44. Parçada bahsedilen eseri ve yazarını bulmak için verilen ipuçlarını değerlendirelim:

1. **Yazar:** Mehmet Rauf olduğu belirtilmiştir.
2. **Anlatım Biçimi:** Eser, karakterlerin iç dünyalarını İstanbul'un semtleriyle bütünleştirerek aktarmayı amaçlar ve bir **günce (günlük)** biçimindedir.
3. **Başkarakter:** Pervin adında bir karakterin perspektifinden anlatılır.
4. **Temalar:** Kadın olgusu, aşk, evlilik kurumu, dönemin sosyal yaşantısı, eğlence kültürü ve çocukların eğitim süreçleri Pervin'in gözünden irdelenir.
5. **İstanbul Tasviri:** İstanbul, bakımsız ve harabeye dönmüş bir kent olarak tasvir edilir. Göksu gibi gözde yerler bile kötü kokularıyla anılır.
6. **Klasik Edebiyatla Karşıtlık:** Klasik edebiyatta övülen mekanlar, eserde düşleri yıkan bataklık ve şer odağı olarak sunulur.

Şimdi Mehmet Rauf'a ait olan seçeneklerdeki eserleri bu bilgilerle karşılaştıralım:

- **A) Eylül:** Mehmet Rauf'un en ünlü romanıdır. Yasak bir aşkı ve karakterlerin psikolojilerini derinlemesine işler.
- **B) Halas:** Mehmet Rauf'un Kurtuluş Savaşı'nı konu edinen bir romanıdır.
- **C) Bir Genç Kız Kalbi:**
  - Bu roman, Mehmet Rauf tarafından kaleme alınmıştır.
  - Roman, tam da parçada belirtildiği gibi **Pervin** adında genç bir kızın **günlüğü** şeklinde kurgulanmıştır.
  - Pervin'in günlüğü aracılığıyla aşk, evlilik, kadınların toplumdaki yeri, dönemin sosyal hayatı, eğlence anlayışı ve eğitim gibi konular ele alınır.
  - Eserde İstanbul'un, özellikle de Göksu gibi mesire yerlerinin, Pervin'in hayallerindeki gibi olmadığı, bakımsızlığı ve olumsuz yönleriyle tasvir edildiği bilinmektedir. Bu, parçada "İstanbul, bakımsız ve adeta bir harabeye dönmüş bir kent olarak tasvir edilir; öyle ki Göksu gibi gözde sayfiye yerleri dahi pis kokularıyla anılır" ve "kişilerin düşlerini yıkan birer bataklık ve şer odağı olarak okuyucunun karşısına çıkarılır" ifadeleriyle birebir örtüşmektedir.
- **D) Siyah İnciler:** Mehmet Rauf'un mensur şiirlerini topladığı eseridir
- **E) Ferda-yı Garam:** Mehmet Rauf'un romanlarından biridir. Aşk ve tutku temalarını işler.

Tüm ipuçları değerlendirildiğinde, parçada sözü edilen eserin Mehmet Rauf'un **Bir Genç Kız Kalbi** adlı romanı olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Doğru cevap: **C) Bir Genç Kız Kalbi**

45. Parçada bahsedilen Yakup Kadri Karaosmanoğlu romanını bulmak için verilen ipuçlarını inceleyelim:

1. **Birinci Dünya Savaşı sonrası İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmiş İstanbul'un Mütareke yıllarındaki panoramasını sunar.** Bu, zaman ve mekan açısından önemli bir ipucudur.
2. **İşgal güçleriyle yakın ilişkiler kurarak kendi sefahati ve çıkarları peşinde koşan, milli değerlerden kopmuş bir zümrenin ahlaki çöküşü ve yozlaşmasını ele alır.** Bu, romanın ana temalarından biridir.
3. **Bu çürümüşlüğün ortasında kalan bireylerin, özellikle genç bir kadının yaşadığı trajik deneyimler ve hayal kırıklıkları işlenir.** Bu da karakter ve olay örgüsüne dair bir ipucudur.
4. **Eser, adını aldığı kutsal metinlerdeki günahkar şehirlerle paralellik kurarak, işgal altındaki İstanbul'u ve onun ahlaki yıkımını sembolik bir dille eleştirir.** Bu, eserin adı ve sembolik yapısı hakkında çok güçlü bir ipucudur.

Şimdi seçenekleri bu bilgilerle karşılaştıralım:

- **A) Sodom ve Gomore:**
  - Bu roman, tam da parçada belirtildiği gibi, Mütareke dönemindeki işgal altındaki İstanbul'da geçer.
  - İşgalcilerle işbirliği yapan, milli değerlerden uzaklaşmış, sefahat içindeki çevrelerin ahlaki çöküşünü ele alır.
  - Leyla gibi karakterler üzerinden, bu ortamda yaşayan bireylerin ve özellikle genç kadınların trajedilerini işler.
  - En önemlisi, eserin adı ("Sodom ve Gomore") doğrudan Tevrat ve Kur'an'da geçen, ahlaki yıkımları nedeniyle helak olan günahkar şehirlere gönderme yapar ve Yakup Kadri bu ismi işgal altındaki İstanbul'un ahlaki çöküşünü simgelemek için kullanmıştır. Bu, dördüncü ipucuyla mükemmel bir şekilde örtüşür.
- **B) Kiralık Konak:** Tanzimat'tan I. Dünya Savaşı'na uzanan bir süreçte üç nesil arasındaki çatışmayı ve Osmanlı toplumundaki çözümü anlatır. Mütareke dönemi İstanbul'undaki işgal ve işbirlikçilik teması bu romanda merkezde değildir.
- **C) Nur Baba:** Bektaşî tekkelerindeki yozlaşmayı ve çıkar ilişkilerini ele alır. Konusu ve dönemi parçada anlatılanlardan farklıdır.
- **D) Yaban:** Kurtuluş Savaşı yıllarında bir Anadolu köyüne giden aydın Ahmet Celal'in köylülerle yaşadığı yabancılaşmayı ve çatışmayı anlatır. İşgal altındaki İstanbul'u ve sosyetesini konu almaz.
- **E) Hüküm Gecesi:** İkinci Meşrutiyet dönemi sonrasındaki parti kavgalarını ve İttihat ve Terakki iktidarını bir gazetecinin gözünden anlatır. Mütareke dönemi ve işgal altındaki İstanbul bu romanın ana konusu değildir.

Tüm ipuçları, özellikle de eserin adının kutsal metinlerdeki günahkar şehirlerle paralellik kurması, tartışmasız bir şekilde **Sodom ve Gomore** romanını işaret etmektedir.
Doğru cevap: **A) Sodom ve Gomore**

46. Parçada bahsedilen yazarı bulmak için verilen ipuçlarını değerlendirelim:

1. **"Modern Türk edebiyatının şehirli anlatıcısı"**: Bu, yazarın eserlerinde kent yaşamını ve kentli insanları merkeze aldığını gösterir.
2. **"1940'lardan sonraki dönemde kalemini hem bireyin iç dünyasındaki gelgitlere hem de kentsel yaşamın getirdiği toplumsal dönüşümlere ustalıkla odaklamıştır"**: Yazarın aktif olduğu dönem ve temel temaları hakkında bilgi verir.
3. **"Öykülerinde ironi ve eleştiriyi incelikle harmanlayarak, toplumsal yapıdaki aksaklıkları ve karakterlerin bu yapı içindeki konumlarını gerçekçi bir gözle sergilemiştir"**: Yazarın üslubu ve öykücülüğündeki yaklaşımı belirtilir.
4. **"Tiyatromuzda ise epik türün ve kabare tiyatrosunun önemli örneklerini vererek bu alanlarda da öncü bir rol üstlenmiştir"**: Bu, yazarın tiyatro alanındaki katkılarına dair çok önemli bir ipucudur. Özellikle epik tiyatro ve kabare tiyatrosu vurgusu kritiktir.
5. **"Özellikle 'Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu' adlı eseri ve bu eserdeki 'Ayışığında Çalışkur' gibi öyküleri, onun bu gözlemci ve eleştirel tavrını yansıtan, okurla samimi bir bağ kuran metinler olarak öne çıkar"**: Bu, yazarın en bilinen eserlerinden birine ve spesifik bir öyküsüne doğrudan atıfta bulunur.

Şimdi seçenekleri bu bilgilerle karşılaştıralım:

- **A) Musahipzade Celal**: Daha çok Osmanlı'nın son dönemi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında eser vermiş bir tiyatro yazarıdır. Müzikli komedileriyle tanınır. Epik tiyatro veya kabare tiyatrosu alanında öncü değildir ve "Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu" onun eseri değildir.
- **B) Halikarnas Balıkcısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı)**: Deniz ve Ege temalı eserleriyle tanınır. Şehirli anlatıcı tanımına ve tiyatro alanındaki öncülüklere uymaz.
- **C) Haldun Taner**:
  - İstanbul'u ve şehirli insanı anlatan öyküleriyle tanınır. "Şehirli anlatıcı" tanımına uyar.
  - 1940'lardan sonra aktif olmuş, bireyin iç dünyasını ve toplumsal dönüşümleri ironik ve eleştirel bir dille işlemiştir.
  - Türk tiyatrosunda **epik tiyatronun (Keşanlı Ali Destanı ile)** ve **kabare tiyatrosunun (Devekuşu Kabare'nin kurucularındandır)** öncülerindendir. Bu, dördüncü ipucuyla tam olarak eşleşir.
  - **"Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu"** adlı öykü kitabı ve bu kitaptaki **"Ayışığında Çalışkur"** öyküsü Haldun Taner'e aittir. Bu, beşinci ipucuyla mükemmel bir şekilde örtüşür.
- **D) Orhan Asena**: Önemli bir tiyatro yazarıdır, ancak daha çok tarihi ve toplumsal dramlarıyla tanınır Epik veya kabare tiyatrosu alanındaki öncülüğü Haldun Taner kadar belirgin değildir ve bahsedilen öykü kitabı ona ait değildir.
- **E) Sabahattin Ali**: Çok önemli bir öykücü ve romancıdır.² Toplumcu gerçekçi çizgide eserler vermiştir. Ancak 1948'de vefat etmiştir. Epik tiyatro veya kabare tiyatrosu alanında bir öncülüğü yoktur ve "Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu" onun eseri değildir.

Tüm ipuçları, özellikle de epik ve kabare tiyatrosundaki öncülüğü ile "Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu" ve "Ayışığında Çalışkur" eserlerinin aidiyeti, tartışmasız bir şekilde **Haldun Taner**'i işaret etmektedir.

Doğru cevap: **C) Haldun Taner**

47. Doğru cevap B

Değerli hocalarım, bu tür sorularda şu yolu izlemeliyiz:

- Önce yüklemi ya da yüklemeleri bulalım.

- Ardından özneyi bulalım.
- Bunları yerlerine yerleştirdikten sonra, eklere dikkat edelim.

Yukarıda yüklemeler “dökdi” ve “eyleye”
Özneler “Hak” ve “Güneş”

“zebercedden” kelimesinde “den” eki var. O zaman aşağıdaki çeviride de olmalı. Neticesinde okuduğumuz beyit de Osmanlı Türkçesi, Fince değil.

“Gencine-i cevher” tamlamasındaki -i eki ‘X’in Y’si’ kalıbı oluşturur.

Bu taktiklerle kelime bilgisine ihtiyaç olmadan çözebilirsiniz, ÇIKMIŞ SORULAR üzerinde deneyerek etkili olduğunu görebilirsiniz.

A’nın olmamasının sebebi, mantık hatası olması. Güneş tüm mücevherleri veren, Tanrı ise bunların bi köşesini yapan gibi algılanıyor, burada mantık hatası var.

48. Cevap B

1. Toplam **14 mısradan** oluşmaktadır.
2. İlk iki bölüm dörder mısralık bentlerden (**dörtlük**), sonraki iki bölüm ise üçer mısralık bentlerden (**üçlük**) oluşmaktadır. Yani $4 + 4 + 3 + 3 = 14$ mısra düzenindedir.

Bu yapı (14 mısra, iki dörtlük ve iki üçlükten oluşma) ve belirli bir kafiye düzenine sahip olması, bu şiirin **Sone** nazım şekliyle yazıldığını göstermektedir. Nitekim bu şiir Cenap Şahabettin’in “Sone” başlıklı şiiridir ve Servet-i Fünûn dönemi şairleri bu nazım şeklini Batı edebiyatından alarak sıkça kullanmışlardır.

Diğer Seçenekler Hakkında Bilgi:

A) Balad (Ballade):

- Genellikle üç uzun bentten (8 veya 10 mısralık) ve bir de kısa bir “ithaf” (envoi) bendinden oluşan bir Batı nazım şeklidir.
- Her bendin sonunda aynı nakarat mısrası tekrar eder.
- Kafiye düzeni genellikle bentlerde ababbcbcb veya ababbccddc şeklinde olup, ithaf bendi de bu kafiyelerle uyumludur.

C) Müstezad:

- Divan edebiyatı nazım şekillerindendir.
- Bir gazelin veya kasidenin her beytinin (iki mısra) her mısrasından sonra bir kısa mısra (ziyade) eklenmesiyle oluşur. Yani “uzun mısra + kısa mısra” şeklinde devam eden bir yapısı vardır.
- Kafiye düzeni genellikle gazelinki gibidir (aa ba ca da...) ve ziyadeler de kendi içinde veya uzun mısralarla uyumlu kafiyelenir.

D) Terzarima (Terza Rima):

- İtalyan edebiyatından alınmış bir nazım şeklidir. Dante’nin “İlahi Komedyası” bu şekilde yazılmıştır.
- Üçer mısralık bentlerden oluşur.
- Kafiye düzeni örüşük bir yapıdadır: aba bcb cdc ded... şeklinde devam eder ve genellikle tek bir mısra veya bir beyitle son bulur.

E) Triyole (Triolet):

- Genellikle sekiz mısradan oluşan kısa bir Batı nazım şeklidir.
- Birinci mısra, dördüncü ve yedinci mısralarda; ikinci mısra ise sekizinci mısra aynen tekrar eder.
- Sadece iki kafiyesi vardır ve kafiye şeması genellikle ABaAabAB şeklindedir (büyük harfler tekrar eden mısraları gösterir).

49. Parçada bahsedilen eser ve yazar hakkındaki ipuçları şunlardır:

1. **Dublin'de geçer ve 16 Haziran 1904 Perşembe gününü anlatır:** Bu tarih, "Bloomsday" olarak bilinir ve belirli bir esere işaret eder.
2. **Homeros'un Odysseia'sının modern bir uyarlamasıdır:** Romanın yapısı ve karakterleri Homeros'un destanıyla paralellikler taşır.
3. **Başlıca kahramanları Leopold Bloom (Odysseus), Molly Bloom (Penelope) ve Stephen Dedalus (Telemakhos) olarak benzeştirilmiştir.** Bu karakterler ve benzetmeleri çok spesifikdir.
4. **Yazar, "akıcılık çağı" (bilinç akışı tekniği) olarak bilinen dönemi yansıtır.** Bu, modernist edebiyatın önemli bir özelliğidir.
5. **İnsanın asıl mücadelesinin zihniyle olduğu vurgulanır.** Bu da modernist romanın içsel odaklanmasına bir göndermedir.

Tüm bu bilgiler, **James Joyce'un Ulysses** adlı romanıyla birebir örtüşmektedir.

- "Ulysses", 16 Haziran 1904'te Dublin'de geçer.
- Homeros'un "Odysseia" destanının modern bir yeniden anlatımıdır.
- Leopold Bloom, Molly Bloom ve Stephen Dedalus romanın ana karakterleridir ve belirtilen mitolojik figürlerle paralellik gösterirler.
- James Joyce, bilinç akışı tekniğinin öncü ve en önemli uygulayıcılarından biridir.

Diğer seçenekler:

- **A) Ses ve Öfke - William Faulkner:** Faulkner da bilinç akışı tekniğini kullanmıştır ancak bu eserin konusu ve karakterleri farklıdır.
- **B) Çimen Yaprakları - Walt Whitman:** Bu bir şiir kitabıdır.
- **D) Jacob'un Odası - Virginia Woolf:** Virginia Woolf da modernist bir yazardır ve bilinç akışını kullanır ancak eserin konusu ve Odysseia paralellikleri bu şekilde değildir.
- **E) Cennet Çayırıları - John Steinbeck:** Steinbeck'in bu eseri farklı bir coğrafyada geçer ve anlatılan özelliklerle uyuşmaz.

Doğru Cevap: C- Ulysses- James Joyce

50. Parçada anlatılan yazar **B) Edgar Allan Poe'dur**

1. **"On dokuzuncu yüzyıl Amerikan edebiyatının en etkileyici ve çok yönlü kalemlerinden biri... şair, kısa öykü yazarı, editör ve sivri dilli bir edebiyat eleştirmeni...":** Edgar Allan Poe (1809-1849) tam olarak bu tanıma uyar. Hayatı boyunca bu farklı alanlarda faaliyet göstermiştir.
2. **"...insan psikolojisinin karanlık yönlerini, gizemli olayları, gotik atmosferleri ve melankolik temaları işlediği ürpertici hikâyeleriyle...":** Poe, Amerikan gotik edebiyatının ve karanlık Romantizmin en önemli temsilcilerindendir. Eserleri bu temalarla doludur.
3. **"Amerikan edebiyatında Romantizm akımının kilit figürlerinden biri...":** Poe, Amerikan Romantizminin önemli bir ismidir.
4. **"...modern kısa öykü türünün ülkesindeki öncüleri arasında gösterilir.":** Poe, kısa öykü türünün gelişimine büyük katkıda bulunmuş ve bu türün teorisi üzerine de yazmıştır.
5. **"Edebiyat tarihinde genellikle dedektiflik (polisye) öykü türünün mucidi olarak anılmakla birlikte...":** Poe'nun C. Auguste Dupin karakterini yarattığı "Morgue Sokağı Cinayeti" gibi öyküleri, modern dedektiflik öykülerinin ilk örnekleri kabul edilir.

6. **"...o dönemde yeni yeni şekillenmeye başlayan bilimkurgu türüne de ilham veren eserler ortaya koyduğu kabul edilir."**: Bazı eserleri (örneğin, "Hans Pfaall Diye Birinin Benzeri Görülmemiş Serüveni") bilimkurgunun erken örnekleri arasında sayılır.
7. **"Doğaüstü olayları ve insanı derinden sarsan korku unsurlarını ustalıkla kullanan yazar..."**: Bu, Poe'nun eserlerinin temel özelliklerindendir.
8. **"...özellikle Fransız sembolist şairlerini derinden etkilemiş ve onlar için bir yol gösterici olarak görülmüştür."**: Baudelaire, Mallarmé ve Valéry gibi Fransız sembolistleri Poe'dan büyük ölçüde etkilenmişlerdir. Baudelaire, Poe'nun eserlerini Fransızcaya çevirmiştir.
9. **"Annabel Lee isimli dokunaklı şiiri, sanatçının imzası niteliğindedir."**: "Annabel Lee," Poe'nun en bilinen ve sevilen şiirlerindendir.
10. **"Morgue Sokağı Cinayeti adlı eseri ise analitik çözümlemeye dayalı öykü türünün başyapıtlarından biri olarak kabul edilir."**: Bu da Poe'nun en ünlü dedektiflik öyküsüdür.

Diğer Seçenekler Hakkında Bilgi:

A) Mark Twain (Samuel Langhorne Clemens, 1835-1910):

- Amerikalı bir yazar ve mizah ustasıdır.
- Daha çok "Tom Sawyer'ın Maceraları" ve "Huckleberry Finn'in Maceraları" gibi romanlarıyla tanınır.
- Eserlerinde genellikle Amerikan Güneyindeki yaşamı, Mississippi Nehri çevresindeki maceraları ve toplumsal eleştiriyi mizahi bir dille işlemiştir.

C) John Steinbeck (1902-1968):

20. yüzyıl Amerikan edebiyatının önemli yazarlarından ve Nobel Edebiyat Ödülü sahibidir.

- Genellikle Büyük Buhran dönemi Amerikası'ndaki emekçi sınıfın ve göçmen tarım işçilerinin yaşamlarını, toplumsal adaletsizlikleri ve insanın doğayla ilişkisini konu alan romanlarıyla tanınır ("Gazap Üzümleri", "Fareler ve İnsanlar", "Cennetin Doğusu").

D) Jack London (1876-1916):

- Amerikalı bir yazar ve gazetecidir.
- Özellikle macera dolu hikâyeleri, doğada hayatta kalma mücadelesi, vahşi yaşam ve sosyalist temaları işlediği eserleriyle bilinir ("Vahşetin Çağrısı", "Beyaz Diş", "Demir Ökçe").

E) E. Hemingway (Ernest Hemingway, 1899-1961):

- 20.yüzyıl Amerikan edebiyatının en etkili yazarlarından biridir ve Nobel Edebiyat Ödülü sahibidir.
- Kısa, kesik cümlelerden oluşan kendine has "buzdağı tekniği" üslubuyla tanınır.
- Eserlerinde genellikle savaş, aşk, kayıp, avcılık, boğa güreşi gibi temaları ve "baskı altında zarafet" (grace under pressure) kavramını işlemiştir ("Çanlar Kimin İçin Çalıyor", "Silahlara Veda", "Yaşlı Adam ve Deniz").

Değerli öğretmenim, böyle soru soru analiz ettiysen derece senindir. Buna emin ol. Emeklerin karşılıksız kalmayacak. Bir gün umutsuzluğa kapılırsan bana yaz, ben sana her zaman güveniyorum.